

**EPISTOLA DEL APOSTOL SAN
PABLO A LOS ROMANOS
YA'A KUU CARTA JA NI CHAA
SAN PABLO APOSTOL NUU
ÑAYIVI NUU ROMA**

Sa'an kúta'u

¹ Máá-rí kúu Pablo, mozo Jesucristo, chi *ní* kana-ya xini-rí kúu-ri apóstol nuu-yá, te *ní* teta'an-ya rúu ja káni-ri tu'un va'a Dios.

² Chi *ní* keyu'u-yá onde aná'an. Te súan *ní* kaka'an chaa *ní* kajani tu'un-ya, te yóso núu tutú *ii*.

³ Tu'un Se'e-ya ká'an. Te yiki kúñu-ya ní kaku *chii* tata David.

⁴ Te *ní* ka'an *ní*'in Dios ja Sé'e máa-yá kúu Jito'o-yo Jesucristo. Te yí'i fuerza jíin Espíritu Santo *ini*-ya, *siki* ja ní nachaku-ya má'ñú ndíyi.

⁵ Te ja *siki* sí'ví-yá, *ní* kani'in-rí tu'un luu ío *ini*-ya. Te kákuu-ri apóstol *ní* sá'a-ya, náva'a kuan-datú ñayivi sáin nación, te kandíja-i.

⁶ Suni onde róo, chi *ní* kana-ya xini-ro náva'a ná kí'vi-ró ndá'a Jesucristo.

⁷ Chaa-ri tutu yá'a nuu táká róo ja káxiukú-ró *ini* ñuu Roma, chi kúndá'ú *ini* Dios róo. Te *ní* kana-ya xini-ro ná ndúndoo-ró. Tu'un luu ío *ini* jíin tú'un kuaká'nu *ini* ja kí nuu máá Táa-yo Dios, jíin ja kí nuu máá Jíto'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jíiná'an-ró.

⁸ Xñañúú-gá nuu Dios máá-rí, nákuatá'ú-rí ja sikí róó jíná'an-ró sá'a Jesucristo. Chì ní ñúyivi jichá tu'un kua'an ja kákandíja-ró-yá.

⁹ Te Dios kúu testigo-ri, chí nuu-yá játíñu-ri jín iní jín añú-ri te jáni-ri tu'un va'a Se'e-ya. Te nene ká'an-ri ja'a-ro nú jikán ta'u-rí.

¹⁰ Ká'an nda'ú nini-rí jín-yá, sanaa te nú kuní máá Dios, te jaá va'a-ri nuu-ro vasté in vina-na.

¹¹ Chí kúu iní-ri nde'é-rí nuu-ro jíná'an-ró, náva'a saka-rí yaku ta'u yí'i Espiritu nuu-ro, náva'a ná yíja-ga iní-ro jíná'an-ró.

¹² Súan kuní-ri, náva'a in ká'nu-ni ná sándéé iní-yo, chí róó jín rúu kákandíja ká'nu-ni-yó.

¹³ Ñáni, kuní-ri ja ná júku'un iní-ro já tiní jínu ni chaa iní-ri jaa-ri nuu-ro, ko onde vina sáni-ga ndasú ichi-rí. Chí kuní-ri kandíja sava-ró sá'a-ri, nátu'un ni sá'a-ri jín sáva ñayivi sín nación.

¹⁴ Taú-ri kani-ri tu'un nuu ñáyivi griego jín núu ñáyivi sín yu'u, nuu ñáyivi ndíchí jín núu ñáyivi tú jini kuti.

¹⁵ Chí ruu, ja yúan kúu yachi iní-ri kani-ri tu'un va'a-ya núu róó tuku, ja káxiukú-ró iní ñuu Roma.

¹⁶ Chí tú kúka nuu-rí sikí tú'un va'a, chí fuerza Dios kúu, náva'a nani chaa nú kándíja-de te kaku-de sá'a, ñayivi judío xna'an-ga, te suni ñayivi griego.

¹⁷ Te jín tú'un-ún jini ndijin-yo ndasa ío ndoo iní Dios, te nú kándíja-yó te kendoo-yó súan. Te kandíja-ga-yo sá'a-ún. Nátu'un yóso núu tutú: Chaa ndaa, chí sikí já kándíja-de te kuchaku-de, áchí.

Ja kití iní Dios nuu kuáchi

18 Chi onde ichi ándíví jiní ndijin-yo já kití iní Dios jíto-ya taká tíñu ñáá kásá'a ñayívi já tú kachiñú'ún-i-ya. Chi jíin tíñu ñáá kásá'a-i te kájasu-i nuu tú'un ká'an ndaa.

19 Chi taká tu'un ja kájiní ñayívi ndasa káa Dios, suni a kájiní ndijin máá-i, chi máá Dios nī stá'an ndijin-ya nuu-í.

20 Onde kivi ní jukuiñi ñuyívi, te kúu jiní ndijin ñayívi ndasa káa tu'un sa'í Dios, ndasa yí'i fuerza-ya ní káni jíin ndása I'a kúu máá-yá. Chi jíin ndatíñu nī sá'a-ya kúu ja kájuku'un iní-i súan. Te ja yúan tú modo nama-i máá-i nuu kuáchi-i.

21 Chi nī kajiní-i nuu Dios. Ko tú ní kánakana jaa-i-ya já kúu-ya Dios, ni tú ní kánakuatá'ú-i nuu-yá, chi sua nī kasáñáá-i máá-i jíin tú'un káka'an-i. Te iní añú-i nī kutúún, nī ndasu.

22 Káka'an-i ja kákuu ndíchí-i, ko nī kanduu ñáá-i.

23 Te Dios ja má té'yu kuti-yá, ndíi ncháa nuu kánchaa-ya. Ko nī kasía-i-ya nī kachiñú'ún-i muestra ndasa káa in chaa ja té'yu, ndasa kándaa tisaq, kití kúun ndá'a jíin kóo.

24 Ja yúan ní sía Dios ñayívi-ún ja ná sá'a máá-i tíñu chá'an jíin taká ja káni kákuu iní añú-i, in modo ja kásachá'an-i tá'an-i kúu.

25 Te tu'un ndaa ká'an Dios nī kajasu ñayívi-ún, nī kivi koyo-i jíin tú'un tú'ún nī kajatú'ún-i. Te nī kachiñú'ún-i taká ndatíñu nī sá'a-ya. Te súan nī kasá'a ñayívi-ún, lugar ja chíñú'ún-i máá I'a nī sá'a-ún, chi máá-yá ní káni kúu-ya I'a ii. Amén.

26 Ja yúan Dios nī sía-ya-í ja ná sá'a máá-i tíñu ja tú ío jíñú'ún, chi onde ñasíí, nī kasama-ña máá modo ja xín tíñu, te nī kivi-ña jíin modo káñáá.

27 Suni súan cháa jíná'an-de, nĭ kasía-de máá modo ja xĭin tíñu jĭín ñásí'í. Te nĭ kãndukijí-de nĭ kasá'a kuáxán-de jĭín tá'an yíí-de. Te nĭ kasáñáá cháa jĭín cháa. Te inĭ yiki kúñu-de bueno nĭ kani'in-dé ta'u-dé sikĭ kuáchi nĭ kasá'a-de.

28 Chĭ máá-de tú ní kájatú'ún-de ja júku'un inĭ-de Dios, ja yúán ní sía Dios cháa-ún ja ná kúñáá xinĭ-dé jĭín ja ná sá'a-de tiñu ja tú ío va'a.

29 Nĭ kútú ndí'i-de taká tiñu tú ká'io ndaa, kájika téné, kásáñáá, kákutóó iní, tú ká'io va'a, kãndio inĭ, kája'ni ndíyi, kákanáá, káxndá'ú, kãndukini,

30 kákutuku inĭ kájito tá'an, káka'an tú'ún sikĭ tá'an, kájito u'u-de Dios, káka'an ndiva'a, kásávixi máá, kásátéyí máá, kástúu costumbre káñáá, tú kájandatu nuu táa nuu náa,

31 tú kájuku'un kutĭ iní, tú káskĭkuu tu'un kãndatu'ún, tú kákumanĭ vá'a, tú kãindatu núu, tú kákundá'ú inĭ tá'an.

32 Te cháa-ún, vasa a kájinĭ-de ndasa ká'an ley Dios, ja cháa kasá'a súan, ná kúu-de nú kuu-de, te nasu máni ja kasá'a-de-ún chĭ suni kájatú'ún-de cháa kasá'a súan.

2

Sikĭ já sãndaq Dios tiñu-i

1 Núsáá te ja sikĭ yúán ma káku-ró vasa naún cháa kúu-ró já jikán-ro kuáchi, chi nĭ kunĭ-ro nákuxndíi-ró sikĭ ingá cháa, ko sua nĭ nákuxndíi-ró sikĭ máá-ró. Chĭ róó suni súan sá'a-ró nátu'un nákuxndíi-ró sikĭ ingá cháa-ún.

2 Ko a kájini-yo já ndónnda Dios nakuxndíi ndija-ya sikí táká cháa kásá'a súan.

3 Te róo, cháa náku_xndíi sikí táká cháa kásá'a súan, te suni súan sá'a máá-ró, te jáni iní-ro já káku-ró núu Dios kivi sánda_a-ya náún.

4 Xí sájá'a iní-ro já vá'a xa_an iní-ya jíin-ro, te paciencia iní-ya, te tú yachi kití iní-ya núu-ro. Tú júku'un iní-ro já tú'un va'a iní-ya-ún nakani iní-ro sá'a náún.

5 Ko sikí já ní'in iní-ro jíin sikí já tú nákani iní añú-ro kúu ja kayá-ga-ro tú'un kití iní-ya sikí-ro já kúu kivi kití iní-ya, chí kenda ndijin kivi sánda_a va'a Dios jíin ñáyivi.

6 Chí máá-ya, chá'u-ya ná in ná in cháa ndasa tiñu kásá'a máá-de.

7 Ko nuu cháa kásá'a ndí'i tiñu va'a, já'a-ya tú'un ja ná kúchaku-de níi káni, chí kándúkú-de tu'un luu tu'un jíinú'ún, jíin tú'un ja má kúu kuti-dé jíin.

8 Te kití xa_an iní-ya te jíto u'u-ya cháa kákanaá, chí kásáni'in iní-de nuu tú'un ká'an ndaa, te kájandatú-de nuu tú'un yákuá yó'o.

9 Te tundó'o u'u xa_an já'a-ya sikí táká ñáyivi kásá'a tiñu ñáá, xnáñúú-gá nuu ñáyivi judío te suni súan nuu ñáyivi griego.

10 Ko sikí táká ñáyivi kásá'a máni tiñu va'a, já'a-ya tú'un luu, tu'un jíinú'ún, jíin tú'un kuaká'nu iní.

11 Chí Dios tú ncháá nuu-ní-ya in in ñáyivi.

12 Chí taká cháa ja ní kasá'a kuachi, vasa tú káy'i-de chí ley, suni tú níni ley te naa-dé. Ko taká cháa ni kasá'a kuachi ja á káy'i-de chí ley, suni jíin ley kunda_a tiñu-de.

13 Chí nasu cháa kájini so'o tu'un ká'an ley kúu ja

ká'io ndaa nuu Dios, chi chaa káskíkuu tu'un ká'an ley kúu ja ká'io ndaa nuu-yā.

14 Chi chaa s̄iin nacīon ja tú kañava'a-de ley ja á yóso, ko kásá'a-de súan-ni taká tiñu yí'i nuu ley. Chi chaa-ún, vasa tú kañava'a-de ley, ko máá-de kákuu-de ley kájatíñu máá-de.

15 Ja yúan jiní-yo já tú'un tá'ú ley chi yóso iní añú-de. Te añú-de kúu testigo-de. Te tu'un kájani in̄i-de kájik̄an kuachi sik̄i-dé, xí sánaa ká'an ja tú naún kuachi ndiso-de.

16 Súan sá'a-de kivi sándā Dios sik̄i taká tiñu sa'í kásá'a ñayivi. Te jín Jesucristo sándā-ya jín tú'un va'a ká'an-ri.

Káyi'i judío nda'a kuáchi

17 Te nú róó, chaa judío nání-ró, te jín ley kándij̄ n̄i'in-ró, te sátéyí-ró máá-ró ká'an-rō já chíñú'ún-ró Dios,

18 te nú jiní-rō ndasa játa'an in̄i-ya, te nú játu'ún-ró tú'un jíñú'ún, te nú n̄i kutu'a-ró jín ley,

19 te nú jáni ndija in̄i-rō já máá-ró kúu chaa yóxnúú núu cháa kuáá, nú máá-ró kúu ñu'un stúun nuu ñayivi ká'jin̄ ñuñáa,

20 nú máá-ró kúu chaa stá'an nuu ñayivi tú kájin̄i kuti, nú máá-ró kúu maestro suchí lúli, te nú súan jáni in̄i-rō, chi jín máá ley te ñáva'a-ró íchi ndasa júku'un in̄i-i jín tú'un ká'an ndaa,

21 te nú róó súan stá'an-rō núu ingá chaa, naja tú stá'an-rō núu máá-ró núsáá. Te nú róó súan jáni-ró tú'un ja má kúu sákuí'ná-yó, te naja sákuí'ná-ró núsáá.

22 Róó, chi ká'an-rō já má kúu kusíki ncháa tá'an-yó, te naja ísíki ncháa tá'an-ró núsáá. Róó,

chì ká'an-ro já kúkini inì-ro jíto-ró ndosó, te naja sákuí'ná-ró ndátíñu ío inì ve'e ñ núsáá.

²³ Róó, chí sátéyíí-ró máá-ró jíín ley, te naja kúka nuu Dios sá'a-ró sikí já tú jándatu-ro nuu ley núsáá.

²⁴ Chí cháa sín nacióñ, máni káka'an ndiva'a-de sikí Dios já kuáchi róó jíná'an-ró, nátu'un yóso nuu tutú.

²⁵ Chí nú skíkuu-ró tú'un ká'an ley, yúan-na te ni'in tíñu ndija já ní xití ndúu-ro. Ko nú tú jándatu-ro tú'un ká'an ley, yúan-na te já ní xití ndúu-ro-ún kúu nátu'un túu-ni ní xití ndúu-ro.

²⁶ Já yúan, ñn cháa já tú ní xití ndúu, nú skíkuu-de taká tíñu tá'ú ley, te vasa tú ní xití ndúu-de, te tú nduu-de nátu'un já ní xití ndúu náún.

²⁷ Te cháa yúan já máá jándáa cháa tú ní xití ndúu kúu-de, ko nú skíkuu va'a-de tu'un ká'an ley, yúan-na te kuu nakuxndíi-de sikí-ro, chí tú jándatu-ro tú'un ká'an ley vasa ñáva'a-ro tutú, te ni xití ndúu-ro.

²⁸ Chí judío máá jándáa ndija, nasu cuenta ndasa káa ichi sikí kúu. Ni já ní xití ndúu ndija, nasu cuenta ndasa káa ichi sikí yíki kúñu kúu.

²⁹ Chí judío ndija kúu já káa súan onde ichi iní. Te já ní xití ndúu ndija, kúu já káa súan onde inì, onde añú, chí nasu cuenta tutu kúu, te nasu ñáyivi kájatú'ún cháa-ún, chí Dios.

3

¹ Ndénu ní'in tíñu-ga cháa judío núsáá. Te ndénu já tíñu já xití ndúu núsáá.

² Xaan vá'a ní'in tíñu vii. Te já xnáñúú, chí inì nda'a máá-de ni kivi tu'un Dios ni sá'a-ya.

³ Tú naún sá'a vasa sava-de tú ní kákandíja. Te kuachi ja tú ní kákandíja-ún, te ni skíkuu sáni Dios tu'un máá-yá náún.

⁴ Túu, chí sua ká'an ndaa Dios, vasa máni káxndá'ú taká cháa nátu'un yóso núu tutú: Náva'a ná kéndoo ndaa-ní jín taká tu'un ká'an-ní, te kundée-ní nú káxndichí-de ní, áchí.

⁵ Te nú kenda ndijin-ga tu'un ndaa Dios sá'a kuachi-yó, te ndasa ka'an-yo núsáá. Kándij yo'o Dios ja súan xndó'o-ya yóo náún. Aa, nátu'un káka'an cháa yúkú, ká'an-ri nú súan.

⁶ Ma kúu kuti. Chí nú súan te ndasa sánda Dios kuachi ñáyivi núsáá.

⁷ Te nú kenda luu-ga tu'un ndaa Dios sá'a tu'un tú'ún máá-rí, te naja ní'in ná'in-rí kuachi núsáá, áchí-i.

⁸ Vatu-ni sá'a-yó tíñu ñáá náva'a kenda tíñu va'a náún. Chí sava ñáyivi káka'an ndiva'a-i siki-yo ja súan káka'an-yo. Bueno ta'nu ndatu máá-i nú súan.

Ndivii ñáyivi káy'i-i nda'a kuáchi

⁹ Naun. Va'a-ga yóo, cháa judío, vásá cháa-ún náún. Túu. Chí a ni ka'an-ri ja taká ñáyivi vasa judío vasa griego káy'i-i nda'a kuáchi.

¹⁰ Nátu'un yóso núu tutú: Tú kuti ñáyivi ndaa ío, ni vasté ñn-i.

¹¹ Tú kuti ñáyivi júku'un iní ío, ni tú kuti ñáyivi nándúkú Dios ío.

¹² Taká-i, ni kakusñn-i kája'an-i, ñn-na ni kativi sáni-i. Tú kuti ñáyivi sá'a tíñu va'a ío, ni vasté ñn máá tú'ún-i.

¹³ Yau ndiyi ja núña kúu yoo sukun-í. Te jín yáa-í jakín-i tu'un xndá'ú. Te nducha kuíñi-tí yí'i yu'u-í.

14 Ní chítú iní yu'u-í, ñú'un tu'un tásí jín tú'un tixín.

15 Xaan yachí ja'a-í káskáka-i niñi.

16 Sikí íchi ká'iin-i, yúan kii tundó'o naa sáva-ga-i.

17 Te ichi ío tu'un vindáa vinené tú kájiní kuti máa-i.

18 Tú kájiní-i kuandatu-i nuu Dios. Achí.

19 Ko kájiní-yo já taká tu'un ká'an ley, ká'an jín máa cháa káyí'i nda'a ley, náva'a ná kasú taká ñayivi yú'u-í, te sikí ní ñúyivi ná nákuwndí Dios.

20 Chí jín sikí taká tiñu tá'ú ley, ni ñin ñayivi ma kendo ndaa-i nuu-yá. Chí ley sá'a ja jini-yo nuu kuáchi.

Náun modo kendo ndaa ñayivi

21 Ko vina a ní kenda ndijin tu'un ndaa Dios, ko nasu jín ley. Chí testigo sikí tú'un-ún kakuu máa ley jín cháa ní kajani tu'un Dios onde sáa.

22 Te tu'un-ún kúu ja nú kándíja-yó Jesucristo te kendo ndaa-yo sá'a Dios nuu taká-i ja kákandíja-i nuu-yá. Chí ñin núu-ni ká'io taká-i.

23 Chí taká-i kásá'a-i kuáchi. Te ja yúan tú kákundé-i skíkuu-i tu'un luu Dios.

24 Sikí já tú'un luu ío iní-ya kúu ja ní ja'a sáni-ya tú'un ní kakendo ndaa-i, te ní nakuaan Cristo Jesús ñayivi-ún.

25 Te ní kenda Jesús ní sá'a Dios, náva'a kuan-chaa I'a-ún kuáchi-yó jín niñi-yá, te nú kándíja-yó núu-yá. Náva'a ná kuní-yo ja I'a ndaa kúu-ya. Chí jín paciencia te tú ní ndóna Dios sikí kuáchi ní kasá'a ñayivi sáa.

26 Súan n̄i sá'a-ya náva'a ná kuní-yo vína ja I'a ndaa kúu máá-yá jíin já ná kéndoo ndaa ñáyivi n̄ú kándíja-i nuu Jesús sá'a Dios.

27 Ndéchi kuá'an tu'un sátéyíi-i máá-i núsáá. A n̄i kenda kua'an. Ndé jíin ley. Jíin ley ja tá'ú tíñu ndasa sá'a-yó náún. Túu, chí jíin ley siki tú'un kándíja-yó.

28 Ja yúán jiní-yo já kéndoo ndaa ñin cháa jíin tú'un kándíja-de, nasu jíin tú'un skíkuu-de ja ká'an ley.

29 Te máá ñin nuu ñáyivi judío kúu-ya Dios náún. Nasu súní kúu-ya Dios nuu ñáyivi s̄in naciún náún. Jandáa chí suni Dios kúu-ya núu ñáyivi s̄in naciún.

30 Chí Dios, máá ñin-ni-ya ío. Te máá I'a-ún, skéndoo ndaa-ya ñáyivi ní xití ndúu, siki já kándíja-i, jíin ñáyivi tú ní xití ndúu suni jíin tú'un kándíja-i.

31 Te a n̄i stíví-yó ley jíin tú'un kákandíja-yó náún. Ma kúu kuti, chí sua skíkuu-ga-yo.

4

Tu'un n̄i kandíja Abraham

1 Ndasa káka'an-ri siki ndíyi tatá n̄úu súká-yó Abraham, chí chíi máá-de n̄i kakaku-yó.

2 Chí nú ní kéndoo ndaa Abraham siki táká tíñu sá'a-de, ío modo sátéyíi-de máá-de núú, ko nasu núu Dios.

3 Chí ndasa ká'an tutu ii: N̄i kandíja Abraham nuu Dios, te n̄i chí'i-ya cuenta-de ja á n̄i kéndoo ndaa-de, áchí.

4 Ko nuu ñáyiví sátiñu, nasu ñin favor sá'a-yó jíin-i ja kuá'a-yó kúta'u-í. Chì tiñu ñi sá'a-i, yuán chá'u-yó-i.

5 Ko nú kándija ñin ñáyiví, vasa tú sátiñu-i, chí'i-ya cuenta ja á ñi kendo ndaa máa-i, chí ñi kándija-i nuu máa-ya ja kúu skéndo ndaa-ya ñáyiví chá'an-ga kuandatu va'a nuu-ya.

6 Te nú ñi chí'i Dios cuenta ñin cháa ja á ñi kendo ndaa-de, vasa tú ní sátiñu-de, ná kendo ndatu-de, áchí David súan:

7 Xáan ndatu kendo ñáyiví ja á ñi sá'a-ya tóká'nu iní nuu táka tiñu ñáa ñi kasá'a-i, te ñi jasuyá siki kuáchi-i.

8 Xáan ndatu kendo ñin cháa ja tú ndenda kuachi-de siki-dé, sá'a máa Tatá Dios, áchí David.

9 Nuú máa ñin ñáyiví xití ndúu kúu tu'un ndatu yá'a náún, xí súni kúu nuu ñáyiví tú xití ndúu náún. Chì káka'an-yo ja ní kándija Abraham te ja yuán ñi chí'i-ya cuenta-de ja á ñi kendo ndaa-de.

10 Ndasá ñi chí'i-ya cuenta-de núsáa. Onde ná té xití ndúu-ga-de xí ja á ñi xití ndúu-de náún. Nasu ja á ñi xití ndúu-de kúu, chí onde ná té xití ndúu-ga-de.

11 Te onde ná té xití ndúu-ga Abraham, te ñi tá'ú-ya tiñu ja ná xití ndúu-de máa-de. Jian ní kuu ñin tuní xí ñin sello, ja ní kándija-de, te ja yuán a ñi skéndo ndaa-ya-dé. Súan ñi sá'a-ya, náva'a ná kúu máa-de táa nuu táka ñáyiví kákándija, náva'a ná chí'i-ya cuenta-i ja á ñi kakendo ndaa-i vasa tú ní káxití ndúu-i.

12 Te suni kuu-de táa nuu ñáyiví ní káxití ndúu, ko nasu núu ñáyiví ja nían ñi káxití ndúu,

chì suni ká'ìin-i ichi ndíyi táa-yo Abraham. Te kákandíja-i nátu'un nì kandíja máá-de onde ná té xitì ndúu-ga-de núú.

13 Chì nasu sikí ley ní kéyu'u-yá, ja Abraham xí ñáyivi kákuu tata-de ni'in tá'u ní ñúyivi. Chì sua sikí já kéndoo ndaa-i sá'a tu'un kándíja-i kúu ja ní keyu'u-yá.

14 Chì nú chaa káy'i'ì chijì ley kákuu chaa xín tá'u, te kákandíja sáni-yó núsáá. Te tu'un nì keyu'u-yá naa núú.

15 Chì kití inì-ya núu-í sá'a ley. Ko nuu tú ley ío, tú naun tu'un stiví tíñu ío.

16 Ja yúan, cuenta tu'un kándíja-yó kúu ja kéndoo ndaa-yo, náv'a ná koo-ún jín tú'un ío luu inì máá-yá, te náv'a ná kéndoo seguro tu'un nì keyu'u-yá nuu táká tata-de. Ko nasu núu máá ìin ñáyivi káy'i'ì nda'a ley kúu, chì suni nuu ñáyivi kákandíja nátu'un nì kandíja Abraham. Chì chaa-ún kúu táa taká yóo jíná'an-yó, jito nuu máá-yá.

17 Nátu'un yóso núu tutú: Róo kuu táa nuu kuá'a xaán nación nì sá'a-ri, áchí. Te nuu máá-yá nì kandíja-de. Te máá-yá kúu I'a náschaku taká ndíyi, te kána-ya xiní taká ndatíñu ja té koo-ga, te vai jáá-ni.

18 Te máá Abraham, vasa tú ñúkuu inì-de núú, ko nì ñúkuu inì-de. Chì nì kandíja-de ja jáa-de kuu-de táa nuu kuá'a xaán ñúu, nátu'un nì ka'an-ya jín-de: Súan ndea tata-ro. Achí-ya.

19 Te nì'in nì kandíja-de. Tú ní kuítá-de, ni tú ní sá'a-de cuenta ja á kuayii-de, chì a yani koo-de ñin ciento kua. Ni tú ní sá'a-de cuenta ja ní ichì chijì

Sara.

²⁰ Suni súan jíin tú'un n̄i keyu'u Dios, tú ní jáni sikí in̄i-de ja má kándija-de núú, ch̄i sua n̄i kandija n̄i'in-ga-de. Te n̄i nakana jaa-ga-de Dios.

²¹ Te seguro xaan ní kandija-de ja kúu skíkuu Dios tu'un n̄i keyu'u-yá.

²² Ja yúan ní chi'i-ya cuenta-de ja á n̄i kendo ndaa-de.

²³ Te nasu máá ĩn sikí Abraham yóso tutú ja súan n̄i chi'i-ya cuenta-de.

²⁴ Ch̄i suni yóso já sikí yóó, ja ná chí'i-ya cuenta yóó, ñayivi kákandija nuu máá Dios ja ní naschakú-ya Jító'o-yo Jesús.

²⁵ Ch̄i Jesús n̄i j̄i'i-ya já sikí kuáchi-yó. Te n̄i nachaku-ya náv̄a'a ná kendo ndaa-yo.

5

Sikí tá'u ní'in ñáyivi kákendo ndaa

¹ A n̄i kakendo ndaa-yo jíin tú'un kákandija-yó núsáá. Te ja yúan, tú kájito u'u tá'an-yó jíin Dios n̄i sá'a Jító'o-yo Jesucristo.

² Chi ja sikí I'a-ún kákandija-yó, te núña ichi kivi-yó jíin tú'un luu ío in̄i-ya yá'a. Ch̄i sikí yá'a ká'jin n̄i'in-yó te kus̄i in̄i-yo. Ch̄i káñukuu in̄i-yo kivi-yó núu ndíi ncháa kánchaa Dios.

³ Te nasu máá ĩn sikí tíñu yá'a, ch̄i suni kús̄i in̄i-yo sikí já kájito-yó túndó'o. Ch̄i a kájin̄i-yo já túndó'o sá'a ja ío paciencia in̄i-yo.

⁴ Te pacienkcia-ún yíja-yó sá'a. Te ja ní yija-yó-ún, sá'a ja ñúkuu in̄i-yo.

5 Te tu'un ñúkuu iní-ún, tú kúka nuu-yo sá'a, chi tu'un ni kundá'ú iní Dios yóó, ni jichá nuu kua'an iní añú-yo ní sá'a Espiritu Santo ja ní ja'a-ya núu-yo.

6 Chi onde ná tú kúu nama-yó máa-yó núú, te máa mí'ín kiví te ni jì'í Cristo ja siki ñáyivi ñáá.

7 Chi fuerza-ni kuu kuu ndija in chaa siki in chaa jka ndaa. Ko sanaa te chundéé iní in chaa kuu-de ja'a in chaa va'a.

8 Ko Dios, stá'an-ya núu-yo ndasa kúndá'ú iní-ya yóó, chi nini kándiso-yó kuáchi te ni jì'í Cristo ja'a yóó.

9 Vina a ni kakendoo ndaa-yo ní sá'a niñi-yá. Núsáá te ví'í-gá kaku-yó núu tú'un kití iní Dios sá'a-ya.

10 Chi nú kájito u'u-yo-yá sáá, te ni naketé'an-yó jín Dios ni sá'a ja ní jì'í Se'e-ya, te ja súan, a ni naketé'an-yó jín-yá, núsáá te ví'í-gá kaku-yó vina ja súan chakú-ya.

11 Te nasu níni máa súan-ni, chi suni kákusi iní-yo núu Dios sá'a Jito'o-yo Jesucristo. Chi ja siki l'a-ún, te ni naketé'an-yó jín Dios vina.

Ja ní kenda kue'e kuu-yo

12 Ja yúan, suni súan nátu'un ni kiví kuáchi iní ñuyívi ní sá'a máa tú'ún-ni chaa. Te siki kuáchi-ún, te ni kiví kue'e kuu-yo. Te súan ni jichá kue'e kuu-yo-ún, nuú táká ñáyivi, chi taká-i ni kasá'a-i kuáchi.

13 Chi onde ná té koo-ga ley, te ni jo kuáchi iní ñuyívi. Ko tú chí'i-ya cuenta nuu túu máa ley.

14 Kue'e kuu-yo-ún, n̄i tá'ú tíñu onde kiv̄i ní kii Adam, te onde kiv̄i ní kenda Moisés, v̄asa onde sik̄i ñáyiv̄i já tú ní kásá'a-i kuachi modo n̄i stív̄i Adam tíñu. Chi cháa-ún n̄i kuu muestra l'a cháa.

J̄a ní kenda tu'un kuchaku-yo

15 Ko ta'ú já ní ja'a-ya, nasu ní kii nátu'un máa kuáchi-ún. Chi nú sik̄i tíñu n̄i stív̄i máa tú'ún-ni cháa onde sáá, te n̄i kaj̄i'̄i kua'a ñáyiv̄i ní sá'a, núsáá te ví'í-gá sá'a tu'un luu ío in̄i Dios j̄ín tá'ú lúu já'a máa tú'ún-ni cháa Jesucristo, n̄i kaj̄ichā nuu nuu kuá'a-í.

16 Te s̄ín sá'a kuachi máa tú'ún-ni cháa-ún, te s̄ín sá'a ta'ú-yá. Chi sik̄i kuáchi máa tú'ún-ni cháa-ún te n̄i nakuxndíi-ya-í ja tá'nu ndatu-i. Ko j̄ín tá'ú-ún, te kii tu'un ja kéndoo ndaa-i, v̄asa kua'a-í n̄i kastív̄i-í tíñu.

17 Te nú máa tú'ún-ni cháa-ún n̄i stív̄i tíñu, te ja yúán ní tá'ú tíñu kue'e kuu-yo ní sá'a máa tú'ún-ni cháa-ún, núsáá te ví'í-gá ná tá'ú tíñu ñáyiv̄i kúchaku, sá'a máa tú'ún-ni cháa Jesucristo. Chi ni'in vá'a-i máa tú'un luu ío in̄i-ya, te suni ni'in-í ta'ú já kéndoo ndaa-i.

18 Núsáá te nátu'un n̄i nakuxndíi-ya sik̄i táká cháa, chi n̄i stív̄i máa tú'ún-ni cháa-ún tíñu, suni súan máa tú'ún-ni cháa n̄i sá'a tíñu ndaa, ja yúán te kaku taká cháa te kuchaku-de.

19 Chi nátu'un tú ní jándatu máa tú'ún-ni cháa, te kua'a xáan cháa n̄i kiv̄i koyo chi kuachi n̄i sá'a-de. Suni súan n̄i jandatu máa tú'ún-ni cháa, te kua'a xáan cháa kéndoo ndaa sá'a-ya.

20 Ko ley, ni chaa náva'a ná ndeá-ga kuachi, ko nuu ní ndeá-ga kuachi, te ni ndeá-ga tu'un luu ío ini-ya.

21 Chi nátu'un ni tá'ú tíñu kuachi ja koo kue'e kuu-yo, suni súan ná tá'ú tíñu tu'un luu ío ini-ya jíin tíñu ndaa náva'a kuchaku-yo ní káni sá'a Jito'o-yo Jesucristo.

6

Ja tuká chakú-yo chí kuachi

1 Ndasá ka'an-yo núsáá. Kukuu-ni-yó jíin kuáchi náva'a ná kuá'nu-ga tu'un luu ío ini-ya náún.

2 Ma kúu kuti, chi yóo ni kaji'i-yo, ni kakenda-yó chí kuachi. Te naja kaka kuu-ga-yo jíin kuáchi núsáá.

3 Á tú kájuku'un ini-ro já táká yóo ja ní kajanducha-yo chí Cristo Jesús, suni ni kajanducha-yo chí tu'un ni ji'i-ya.

4 Chi ni kayuji ta'an-yo jíin-yá ja ní ji'i-ya, chi ni kajanducha-yo chí tu'un ni ji'i-ya. Te ni nachaku Cristo ma'nú ndíyi ni sá'a tu'un luu máá Táa-ya, náva'a yóo, suni súan kuu kaka kuu jáá-yó.

5 Chi nú ñn núú-ni ni kanduu-yó jíin-yá jíin nátu'un ni ji'i-ya, suni súan nduu-yó jíin-yá jíin nátu'un ni nachaku-ya.

6 Tu'un yá'a a kájini-yo, chi chaa tú'ú já kándeé ini-yo, ñn núú-ni ni ji'i-de jika cruz jíin máá Cristo, náva'a ná náa yíki kúñu ja ndíso kuachi, náva'a ma kuátíñu sáni-ga-yo núu kuáchi.

7 Chi chaa ja á ni ji'i, a ni kenda-de ini nda'a kuáchi.

8 Te nú n̄i j̄i'̄i-yo j̄ín Cristo, a kákandija-yó já súni súan nachaku-yo j̄ín-yá.

9 Ch̄i a kájini-yo já Cristo n̄i nachaku-yá má'ñú ndíyi, te mā kúu kuti-gá-yá. Ch̄i kue'e kuu-yo, tuká t̄in so'o-yá.

10 Te ja súan n̄i j̄i'̄i-yá chí kuachi, n̄i j̄i'̄i-yá ñn j̄ínu-ni. Ko ja v̄ina chakú-yá, chí Dios chakú-yá.

11 Suni súan róo j̄iná'an-ró, ná sá'a-ró cuenta ja á n̄i kaji'̄i ndija-ró chí kuachi, ko a káichaku-ro chí Dios n̄i sá'a Jito'o-yo Cristo Jesús.

Ja tuká t̄in kuachi so'o-yó

12 Núsáa te mā kuá'a-ró tú'un ja tá'ú t̄inu-ga kuachi nuu yiki kúñu-ró já kúu. Ch̄i kuní kuachi-ún ja kuandatu-ro núu sá'a-ró táka t̄inu ndío in̄i yiki kúñu-ró.

13 Ni mā sokó-ro táka pedazo yiki kúñu-ró núu kuáchi ja sá'a t̄inu ñáa, chí sua sá'a-ró cuenta ja ní kanachaku-ro má'ñú ndíyi, te ná kuá'a-ró máa-ró núu Dios. Te táka pedazo yiki kúñu-ró ná kuá'a-ró núu-yá ja sá'a-yá t̄inu ndaa j̄ín.

14 Chi kuachi, mā kúu tá'ú-ga t̄inu nuu-ro, chí tuká káy'i'̄i-ró ndá'a ley, chí sua káy'i'̄i-ró ndá'a tú'un luu ío in̄i-yá.

15 Ndasá kuu núsáa, kukuu-yó sá'a-yó kuáchi, chí tuká káy'i'̄i-yó ndá'a ley, chí sua káy'i'̄i-yó ndá'a tú'un luu ío in̄i-yá náun. Mā kúu kuti.

16 Á tú kájini-ro já nú kájandatu-ro núu ñn chaá, mozo-de kákuu-ró, chí n̄i kaja'a-ró máa-ró núu-dé náva'a kuu-ró mozo-de kuandatu-ro núu-dé. Suni súan nú kuandatu-ro núu kuáchi, te kuu-ro. Xí nú kuandatu-ro núu-yá, te kendo ndaa-ro.

17 Ko ná kúta'u-yo núu Dios, chi vasa ni kakuu-ró mozo nuu kuáchi, ko vina chi onde jíin iní jíin añú-ro ní kajandatu-ro núu tú'un, ná modo ni kajatá'ú-ró.

18 Te vina a ni kenda koyo-ró iní nda'a kuáchi. Te ni kanduu-ró mozo nuu táká tiñu ndaa.

19 Nátu'un káka'an ñayivi yúkú, súan ká'an-ri jíin-ró. Chi tú yachi xini-ro. Chi nátu'un sáa, ni ja'a-ró táká pedazo yiki kúñu-ró núu tíñu chá'an jíin núu tíñu ñáa ja ní kaa ñáa-ga sá'a, suni súan vina ná kuá'a-ró táká pedazo yiki kúñu-ró núu tíñu ndaa, náva'a kenda tíñu ndoo.

20 Chi ná ni kakuu-ró mozo nuu kuáchi, ko siki tíñu ndaa tú ní kákuu-ró mozo.

21 Naún ní ja'a taká tíñu-ún nuu-ro, chi vina kákuka nuu-ro sá'a-ún. Chi nú kukuu-yó jíin-ún te kuu-yo.

22 Ko vina a ni kenda koyo-ró iní nda'a kuáchi. Te ni kanduu-ró mozo Dios. Te a ni kandundoo-ró ní sá'a-ya, te onde sandi'í-na te kuchaku-ro ní káni.

23 Chi ya'u-yó já kuá'a kuachi nuu-yo kúu ja kúu-yo. Ko ñn ta'u-yo já kuá'a Dios nuu-yo kúu ja kúchaku-yo ní káni sá'a Jito'o-yo Cristo Jesús.

7

Modo ja tñn ley so'o ñayivi

1 Ñáni, xí tú kájuku'un ini-ro já tñn ley so'o ñn cháa nú nini chakú-de náún. Ká'an-ri jíin cháa kájiní ndasa ká'an ley.

2 Chi ña'an ní tanda'a, yí'i-ña ndá'a yíi-ña sá'a ley, ko nú a ni jíi yii-ña, a ni kenda-ña chíi ley cuenta yii-ña.

3 Ja yúán, nú chakú yii-ñá, te ketá'an-ña jín ingá cháa, te kunání-ña ñá'an ísíki ncháa yii nú súan. Ko nú a ni jii yii-ñá, a ni kenda-ña chí ley-ún. Te vasa ná kétá'an-ña jín ingá cháa, nasu ísíki ncháa-ña yíi-ñá.

4 Suni súan róo jíná'an-ró, ñáni máni, a ni kaji'i-ro núu ley ja súan ni jii yiki kúñu Cristo, náv'a ná náketá'an-ró jín ingá, ja kúu máa I'a ja ní nachaku ma'ñú ndíyi, náv'a kuu sá'a-yó táká tiñu va'a kuní Dios.

5 Chì ná ni kajika-yó jín modo kákuu inì ñayivi, te ni ndukanda taká ja ndío inì-yo jín kuáchi ni sá'a ley. Te ni kasátiñu-ún iní pedazo yiki kúñu-yó, te ni sá'a taká tiñu ja kúu-yo jín núu.

6 Ko vina ni kenda koyo-yó iní nda'a ley, te ni kaji'i-yo núu já jasú-yó-ún. Te ja yúán kájatíñu jáa-yó jín máa Espíritu, nasu jín tutú aná'an.

7 Ndasa ka'an-yo núsáa, ley kúu kuáchi náún. Ma kúu kuti. Ko ja máa-rí, ma kuní-ri ja ío kuáchi nú tú ley núu. Te suni ma kuní-ri ja ío tu'un ndío inì nú tú ní ká'an ley jín-rí: Ma ndío inì-ro, áchí.

8 Te jín ley ni jikín nuu kuáchi jín-rí, te ni skíi inì-ri ni ndio inì-ri taká tiñu kuní. Chì nú tú ley, te a ni jii kuáchi nú súan.

9 Te ruu, tú ní jiní-ri ley, te ni ichaku-ri sáa. Ko nuu ní cháa tu'un tá'ú tiñu, yúan-na te ni nachaku kuáchi, te ruu ni jii-ri.

10 Te ley chì kuchaku-yo jín núu, ko ni jiní-ri ja kuní kuu-ri jín.

11 Te jín tú'un tá'ú tiñu, ni jikín nuu kuáchi jín-rí, te ni xndá'ú ruu, te ni ja'ni rúu.

12 Ja yúán ío ndoo ndija máa ley. Te tu'un tá'ú

tiñu, suni ío ndoo, ío va'a, te ío ndaa.

Ndasa kájatá'an ley yúkú jíin ley máa-yá

¹³ Te ja ío va'a yúan, ni ja'ni rúu náún. Túu, chí sua máa kuáchi, jíin máa ley ja ío va'a ni ja'ni rúu, náva'a ná kuní-yo já kuáchi ndíso ndija kuáchi, te kaa xaan-gá kuáchi siki kuáchi sá'a tu'un tá'ú tiñu.

¹⁴ Chí kájiní-yo já ley jíka cuenta Espíritu, ko ruu, chí chaa yúkú kúu-ri. Te ni jaan kuáchi ruu, te jándatu-ri nuu.

¹⁵ Chí tiñu sá'a-ri, tú júku'un iní-ri jíin, ni tú sá'a-ri ja kuní-ri, chí sasua sá'a-ri ja kití iní-ri jíto-ri-ún.

¹⁶ Te nú sá'a-ri ja tú kuní-ri-ún, yúan-na te játú'ún-ri ja ío va'a ley.

¹⁷ Ja yúan, vina nasu rúu kúu ja sá'a tiñu-ún, chí kuáchi ja ncháa iní-ri kúu ja sá'a.

¹⁸ Te a jiní-ri ja iní-ri, ja kuní ka'an iní añú máa-ri, tú ncháa tiñu va'a, chí kúu iní-ri sá'a-ri tiñu va'a, ko tú kúndéé-ri sá'a-ri.

¹⁹ Chí tú sá'a-ri tiñu va'a ja kúu iní-ri sá'a-ri, ko tiñu ñáa ja tú kuní-ri sá'a-ri-ún, sa yuán sá'a-ri.

²⁰ Te nú sá'a-ri tiñu ja tú játa'an iní-ri, nasu rúu sá'a yuán, chí kuáchi ja ncháa iní-ri kúu ja sá'a.

²¹ Jiní-ri inga ley yá'a núsáa: Vasa kúu iní-ri sá'a-ri tiñu va'a, sasua ncháa tiñu ñáa iní-ri.

²² Chí kúsii iní-ri jíin ley Dios onde jíin iní jíin añú-ri.

²³ Ko jiní-ri nuu inga ley ja jíka iní taká pedazo yiki kúñu-ri, kájatá'an jíin ley ja jíka jíin já jini tuní-ri, te nátu'un preso skivi ruu iní nda'a ley ndíso kuáchi ja ncháa iní pedazo yiki kúñu-ri.

²⁴ Naká ndá'ú chaa kúu-ri. Ndéja náma ruu chíi modo máa-ri yá'a ja kúu núsáa.

25 Ná kúta'u-rí nuu Dios sá'a máá Jító'o-yo Jesu-cristo. Núsáá te já tíñu-ri nuu ley Dios jíín já jiní tuní-ri, ko nuu ley kuachi, chí jíín modo máá-rí já tíñu-ri.

8

Modo jáka-yó jíín máá Espíritu

1 Núsáá te vina ma nákuɣndíi kuti-yá sikí ñáyivi káy'i nda'a Cristo, chí tuká kájika-i nátu'un kuní modo máá-i, chí sua kájika-i nátu'un kuní máá Espíritu.

2 Chí ley já ká'an Espíritu, onde jíín Cristo Jesús sá'a já chakú-yo. Yuán ní nama ruu iní nda'a ley já ndíso kuachi jíín já ndíso kue'e kuu-yo.

3 Chí tiñu já tú ní kúu sá'a ley sikí já víta iní ñáyivi, te ní sá'a Dios, chí ní tájí-yá Se'e-ya ní kii nátu'un kándaa máá-yó, náva'a kundiso-ya kuáchi. Te ní nakɣndíi-ya sikí kuáchi já ndíso ñáyivi.

4 Náva'a ná skíkuu-yó táká tiñu tá'ú ley sá'a-ya, jíín yóó já tú kájika-yó nátu'un kuní máá modo ñáyivi, chí kájika-yó nátu'un kuní máá Espíritu.

5 Chí ñáyivi kájika nátu'un kuní máá modo máá-i, já kúu modo máá-i kájítú iní-i jíín. Ko ñáyivi kájika nátu'un kuní máá Espíritu, já kúu tiñu Espíritu kájítú iní-i jíín.

6 Chí nú kájani iní-yo nátu'un kuní modo ñáyivi, te kuu-yo. Ko nú kájani iní-yo nátu'un kuní máá Espíritu, te kuchaku-yo jíín tú'un kuaká'nu iní.

7 Ñáyivi jáni iní-i sikí modo máá-i, chí jíto u'u-i Dios, chí tú jándatu-i nuu ley Dios. Te ní ma kúu kuandatu-i.

⁸ Tú kúu kusii iní Dios sá'a ñayivi kájika jín modo máá-i.

⁹ Ko róo tuká kájika-ró jín modo máá-ró, chí jín Espíritu kájika-ró, te nú ncháá ndija Espíritu Dios iní-ro. Te nú in ñayivi tú ndíso-i Espíritu máá Cristo, nasu iní nda'a-yá yí'i-i.

¹⁰ Ko nú ncháá Cristo iní-ro, te vasa siki kuáchi a ni jii yiki kúñu-ró, ko chakú añú-ro siki tíñu ndaa.

¹¹ Ko nú iní-ro jíná'an-ró ncháá Espíritu máá Dios, I'a ni naschakú Jesús ma'ñú ndíyi, te suni súan jín Espíritu-ya já ncháá iní-ro te nachaku yiki kúñu-ró ja kúu-ún sá'a Dios ja ní naschakú-ya Cristo Jesús ma'ñú ndíyi.

¹² Ñani, chaa káitau kákuu-yó núsáa. Ko nasu núu modo máá-yó, ja káka-yó nátu'un kúu iní máá-yó.

¹³ Chí nú kájika-ró nátu'un kuní modo máá-ró, te kuu-ro nú súan. Ko nú jín Espíritu xnáa-ro táká tíñu ja sá'a-ró jín modo máá-ró, te kuchaku-ro.

¹⁴ Chí taká ñayivi já káyoxnúú Espíritu Dios nuu-í, ñayivi yúan kákuu se'e Dios.

¹⁵ Chí nasu nátu'un mozo ni sá'a-ya róo ja yú'ú-ro ingá jínu, chí ni nduu-ró nátu'un se'e-ya. Te ja yúan kákana ndá'ú-yo: Abba, ja kuní ka'an: Ai Táta máni.

¹⁶ Chí suni máá Espíritu ká'an ndaa ta'an jín añú-yo já kákuu-yó sé'e Dios.

¹⁷ Te nú se'e-ya kákuu-yó, suni chaa ni'in tá'u kákuu-yó, chaa ni'in tá'u núu Dios kákuu-yó. Te ni'in ká'nu-yó tá'u-yo jín Cristo. Te nú súan kuandéé iní yo ndó'o ta'an-yo jín-yá, náva'a suni nduñá'nu luu ta'an-yo jín-yá.

Ja kóo kivi kuánchaa tundó'o ñuyivi

18 Ch̄i jāni in̄i-ri ja táká tundó'o kándo'o-yó v̄ina, ni ma káni tá'an kuti jín tú'un nduñá'nu luu-yó já kéndá kuee-ga, te kuni ndijin-yo núu.

19 Ch̄i taká ja ní sá'a-ya, káñukuu in̄i onde kenda ndijin taká se'e Dios.

20 Ch̄i taká ja ní sá'a-ya, ni kivi sáni in̄i nda'a tú'un té'yu, ko nasu já kákuni máá, ch̄i súan ni jata'an in̄i máá I'a ni sá'a. Te káñukuu in̄i.

21 Ch̄i in̄i kivi, te taká ja ní sá'a-ya-ún, kenda in̄i nda'a tú'un té'yu, te kaka kuu ndicha-na jín tú'un luu nátu'un taká se'e Dios.

22 Ch̄i kájin̄i-yo já táká ja ní sá'a-ya-ún, in̄i ká'nu-ni kátana, te kájito tundó'o onde vina.

23 Te nasu máá in̄i ja ní sá'a-ya-ún, ch̄i suni onde yóo, ja ní kejá'á sátiñu Espiritu in̄i-yo, te suni kátana-yó jín in̄i máá-yó, káindatu-yó já náki'in sé'é-yá yóo. Yúan kúu ja náma-ya yíki kúñu-yó.

24 Ch̄i káñukuu in̄i-yo te a ni kakaku-yó. Te nú ndijin kánde'é-yó núu in̄i ja káñukuu in̄i-yo, nasu já káñukuu in̄i-yo kúu. Ch̄i nú in̄i ja á kájin̄i-i nuu kúu, ndé ñayivi kúñukuu-ga in̄i núsáá.

25 Ko nú ja tú kájin̄i-yo núu kúu, káñukuu in̄i-yo. Yúan-na te jín paciencia káindatu-yó-ún.

26 Suni súan ch̄indéé tá'an Espiritu jín-yó já vítá in̄i-yo, ch̄i tú kájin̄i-yo kakán ta'u-yo nátu'un kánúu kakán ta'u-yo, ko suni máá Espiritu kúu ja jikán ta'u já'a-yo, te tána jín, te tú ní'in tú'un ka'an jín.

27 Ko máá I'a jito nchaa vii in̄i añú-yo, jini-ya ndasa jāni in̄i Espiritu. Ch̄i máá Espiritu, jikán ta'u já'a táká ñayivi ndóo nátu'un kuni máá Dios.

Ja má kúu kuancha-i yóo in̄i nda'a Cristo

28 Te a kájini-yo já taká ja tá'an ñayivi, kendoo va'a-ga-i jín sá'a-ya, nuu ñayivi já kákumani-í jín-ya, ja ní kana-ya xiní-í nátu'un ni jata'an ini-ya.

29 Chi taká ñayivi, jín tiempo a ni jini-ya núu-í. Suni ni teta'an-ya-í ja ná koo-í nátu'un kaa Se'e-ya, náva'a ná kúu Jesús ñani núu vásá sáva-ga ñani.

30 Te máa ñayivi ní teta'an-ya-ún, suni ni kana-ya xiní-í, te ñayivi ní kana-ya xiní-ún, suni ni kakendoo ndaa-i ni sá'a-ya. Te ñayivi ní kakendoo ndaa-ún, suni ni nduñá'nu luu-i ni sá'a-ya.

31 Te naún kaka'an-yo sikí tú'un yá'a núsáá. Chi nú Dios ká'an-ya já'a-yo, te ndéja kúu ka'an sikí-yo núsáá.

32 Chi máa-ya, tú ní sásá'an-ya Se'e-ya, chi sua ni ja'a-ya-í ja sikí taká-yo. Te naja má kuá'a-ya taká ndatínu nuu-yo ondé jín Sé'e-ya núsáá.

33 Ndéja kúu kakan kuachi sikí ñayivi ní kaji Dios núsáá. Máa Dios kúu I'a skéndo ndaa yóo.

34 Ndéja nákuwndí sikí-yo. Máa Cristo kúu I'a ni ji'i, te suni ni nachaku-ya má'ñú ndíyi, te vina káncha-ya íchi ndává'a Dios, te suni I'a-ún ká'an-ya já'a-yo.

35 Ndéja kúu kuancha-ya yóo nuu tú'un ni kundá'ú ini Cristo yóo núsáá. Á tundó'o, xí já ndúkuí'a ini-yo, xí já kájika jínu-yó, xí tamá, xí já kájika víchí-yó, xí já káyú'ú-yo, xí yuchí naún.

36 Nátu'un yóso núu tutú: Ja sikí ní kúu ja káji'i-ná ndita'an kiví, te nátu'un rií kiti kúu, kájani ini-i kájito-i náá, áchí.

37 Ko tú súan, chi sua ni kundéé-ga-yo jín taká tu'un yá'a ni sá'a máa I'a-ún ja ní kundá'ú ini-ya

yóó.

³⁸ Chì jáni ndija inì-rì ja ní kue'e kuu-yo, ni tu'un ja chakú-yo, ni ndajá'a máá-ún, ni ja kákuñá'nu, ni ja kátá'ú tíñu, ni ja vína, ni ja yúchaan,

³⁹ ni nuu súkún, ni nuu kúnú, ni ñn ndatíñu ja ní sá'a-ya, ma kúu kuti kuánchaa yóó nuu tú'un ja máá Dios jíin Jító'o-yo Cristo Jesús, ni kundá'ú inì-ya yóó.

9

Tu'un ñayivi Israel

¹ Ká'an ndaa-rì tu'un Cristo, tú xndá'ú-rì, chì súan ká'an ndaa-rì jini-rì inì añú-rì jíin Espiritu Santo.

² Chì ndúkuí'a xaan inì-rì, te nene tá'u'u inì añú-rì.

³ Chì suni kuní máá-rí kuxio-rì nuu Cristo, te ná náa-rí núú, ja sikí ñanì-rì ja kúu tá'an-rì ja ñn-ni niñi, ñn-ni kuñu, kákuu-rì jíin.

⁴ Te chaa Israel kákuu-de. Máá-de kákuu chaa naki'in sé'é-yá, jíin ja ndúñá'nu-de, jíin ja ní sá'a-ya contrato jíin-de, jíin ja ní ja'a-ya ley nuu-dé, jíin ja chíñú'ún-de máá-yá, jíin tú'un ni keyu'u-yá nuu-dé.

⁵ Te chii tata chaa-ún, ni kakenda ndiyi táa-yo. Te suni chii tata yúan, ni kenda niñi, kuñu Cristo. Te taká ndatíñu yí'i nda'a Dios. Te ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kúia. Amén.

⁶ Ko nasu ja ní tiví tu'un Dios, chì nasu taká ñayivi ja kákuu tata Israel kúu máá cháa Israel.

⁷ Te suni vasa tata Abraham kákuu-i, ko nasu ndí-i kákuu se'e-de. Chì sua ká'an: Chii Isaac koo ja kunání-i tata-ro, áchí.

⁸ Yuán kuní ka'an, nasu já kákuu se'e yiki kúñu kákuu se'e Dios, chí sua se'e ja ní keyu'u-yá-ún. Chí'i-ya cuenta-i ja kákuu ndija-i tata-ún.

⁹ Chi ya'á kúu tu'un ni keyu'u-yá: Suni kivi yá'a jinu kuia, te chaa-ri, te koo ñin se'e yíi Sara, áchí.

¹⁰ Te suni ío inga tu'un, chí suni ni ni'in sé'e Rebeca. Uu se'e yíi ni sá'a ñin-ni chaa, ja kúu ndiyi táa-yo Isaac.

¹¹ Te onde ná té kaku-ga-i jíná'an-i, ni té kunj-ga-i sá'a-i ja vá'a ja ú'u, náva'a kendo ni'in tu'un, ni kaji ñúkuún Dios máa-i. Chí nasu jín tiñu sá'a-i, chí siki já ní kana-ya xiní-í.

¹² Chi ni ka'an-ya jín-ña: Ja ñá'nu kuationu nuu já súchí, áchí-ya.

¹³ Natu'un yóso núu tutú: Ni kumanj-rí jín Jacob, te ni kitj inj-ri nuu Esaú, áchí.

¹⁴ Ndasa ka'an-yo núsáa. Á sá'a Dios tiñu ja tú ío ndaa náún. Ma kúu kuti.

¹⁵ Chi ni ka'an máa-yá jín Moisés: Ndéja kuní-ri kundá'ú inj-ri te kundá'ú inj-ri, te ndéja kuní-ri kuku'á inj-ri jín te kuku'á inj-ri jín, áchí-ya.

¹⁶ Núsáa te tú kée tiñu sá'a ni chaa kuní, ni chaa jíku jín, chí máa Dios kúu I'a kúndá'ú inj-ya.

¹⁷ Chí áchí tutu ij jín rey Faraón: Ja yúan ní jani-ri róo náva'a ná kuichá tu'un sí'vi-rí ki'in ní ñúyivi, te kuni ndijin-i ndasa káa fuerza-ri ja kúkuu-ri jín-ró, áchí.

¹⁸ Núsáa, te nú ndéja kuní-ya, te kúndá'ú inj-ya, te nú ndéja kuní-ya, te sándava-yá inj.

¹⁹ Sanaa te ka'an-ro jín-rí: Naja jikán-ga-ya kuáchi núsáa, chí ndé chaa kuu kasu nuu-yá ndasa játa'an inj-ya, achj-ro.

20 Ch̄i sua ka'an-ri j̄ín-ró: Te róó, ndé chaa kúu-ró já státá'an-ró j̄ín Dios. Á kuu ka'an k̄isi ñu'un j̄ín máá cháa n̄i sá'a-ún: Naja ní sá'a-ró rúy, ach̄i.

21 Te chaa sá'a-ún, ío derecho-de ja sá'a-de ñ̄n k̄isi ku'un ndatíñu luu, te inga k̄isi ku'un ndatíñu chá'án x̄i túu.

22 Te nú kuní Dios stá'an-ya núu-í ndasa káa tu'un kití in̄i máá-yá, náva'a kun̄i-i na fuerza ndíso-ya, te nú ja yúan j̄ín paciencia tú ní xndí'i yach̄i-ya ñáyivi-ún, cuenta k̄isi ja á yani naa ñúkúún máá, te naja tú jatú'ún-ró nú súan.

23 Te súan sá'a-ya, ch̄i kuní-ya kuichá tu'un ndasa sá'a-ya kuá'a tíñu luu xañ núu ñáyivi já ní sáva'a-ya-í, nátu'un j̄ín k̄isi, súan ná kéndoo luu-i j̄ín-yá.

24 Ñáyivi yúan kákuu yóó ja ní kana-ya xiní-yo. Ch̄i nasu máá ñ̄n ñáyivi judío ní kána-ya xiní, ch̄i suni n̄i kana-ya xiní ñáyivi s̄ín nación.

25 Suni súan nátu'un ká'an nuu tutú Oseas: Ñáyivi já ná tú ní kúu ñáyivi máá-rí-ún núú, skúnání-rí-i ñáyivi máá-rí vina. Te ña'an já tú ní kúman̄i-rí j̄ín-ña núú, skúnání-rí-ña ñá'an já maní-rí j̄ín vina. Achí.

26 Yúan-na te nuu ní ka'an-ya: Nasu róó kákuu ñáyivi máá-rí, ách̄i-ya, tu'un ñuu yúan ka'an-i: Ñáyivi yúan se'e Dios I'a chakú kákuu-i.

27 Suni súan n̄i kana jaa Isaías tu'un ñáyivi Israel: Vasa nándeá se'e ñuu Israel nátu'un ñítí káa yu'u mar, ko ñ̄n t̄in-ni-i kaku,

28 ch̄i máá Tatá Dios s̄j̄ínu-ya tíñu sá'a-ya já

ndón_{da}-y_a sikí ñúyívi, te yachí sándaa-y_a.

²⁹ Nátu'un n_i ka'an Isaías onde sáa: Te nú máa Tatá I'a t_iin so'o taká soldado, nú tú ní skéndoo-y_a yakú-g_a tata nuu-yo núú, te nátu'un ñayívi ñúú Sodoma jíin ñayívi ñúú Gomorra, súan kuu-yó te súan ta'an-yo núú. Achí.

³⁰ Ndasa ka'an-yo núsáa. Ñayívi s_iin nación, tú ní kándúkú-i t_iñu ndaa, ko n_i kakendoo ndaa-i, ch_i sikí já ní kakandíja-i, yuán ní kakendoo ndaa-i.

³¹ Te ñayívi Israel, n_i kándúkú-i ja kéndoo ndaa-i jíin ley, ko tú ní skíkuu kuti-í jíin máa ley.

³² Te naja. Chi n_i kándúkú sáni-i, nasu jíin tú'un kándíja, ch_i sasua jíin taká t_iñu tá'ú ley. Ja yuán ní kajungoyo-i sikí máa yúu x_iin t_iñu skáchi'i x_ini já'a-í.

³³ Nátu'un yóso núu tutú: Nde'é, ch_i onde Sion kaitúu-rí máa yúu x_iin t_iñu skáchi'i x_ini já'a-í, te suni jungoyo-i sá'a yuu-ún. Te ñayívi kándíja nuu yúu-ún, ma kúka nuu-í, ch_i máa-yá kúu, áchí.

10

¹ Ñáni, kúu ndija in_i añú-ri, te jikán ta'u-rí nuu Dios ja'a ñayívi Israel, náv_a'a kaku-i jíná'an-i.

² Ch_i ruu, a jiní ndaa-ri ja bueno kaku in_i-i kájito-i Dios, ko tú kákundaa in_i-i jíin.

³ Ch_i tú kájuku'un in_i-i ndasa kendoo ndaa-i sá'a Dios, te kándúkú-i ja kéndoo ndaa-i sá'a máa-i. Te ja yuán tú kájandatu-i nuu íchi ndaa Dios.

⁴ Ch_i jíin Cristo te n_i jukuiñi tu'un ká'an ley, náv_a'a kendoo ndaa taká ñayívi kándíja.

⁵ Chi n_i ka'an Moisés ja nú in chaa skíkuu t_iñu ndaa ká'an ley, te kuchaku-de jíin.

6 Ko tu'un kéndoo ndaa, kenda chii tu'un kándija-yó, te ká'an súan: Ma káni iní añú-ro: Ndé chaa kaa ki'in andívi núsáá, áchí. Yuán kuni ka'an, ja xnúu-de Cristo onde nuu ñú'un.

7 Ni ma káni iní-ro: Ndé chaa kuun-de ki'in-de iní tunchi núsáá, áchí. Yuán kuni ka'an, ja xndaa-de Cristo ma'ñú ndíyi.

8 Ko ndasa ká'an tu'un-ún: Yani jín-ró ío tu'un ka'an-ro, iní yu'u-ro te iní añú-ro ío, áchí. Yuán kuu tu'un kákandija-yó, te yuán kuu tu'un kájani-ró.

9 Chi nú játú'ún-ró onde jín yú'u-ro já Jító'o-ro kuu Jesús, te nú onde jín iní jín añú-ro kándija-ró já ní nachaku Jesús ma'ñú ndíyi nī sá'a Dios, yúan-na te kaku-ró.

Kánúú káni-yó tú'un-ya ná kándija-i

10 Chi jín iní jín añú-yo kándija-yó-yá náva'a kendo ndaa-yo. Ko jín yú'u-yo kuátú'ún-yó-yá náva'a kaku-yó.

11 Chi tutu ii ká'an: Taká ñayivi kándija-i nuu-yá, ma kéndoo kuti-í tuka nuu, áchí.

12 Chi tú ká'io siin ñayivi griego jín ñayivi judío, chi suni in-ni máá Jító'o-yo tñn so'o taká-i. Te kúndá'ú xaan iní-ya ñayivi káka'an nda'ú jín-yá.

13 Chi taká ñayivi káka'an nda'ú jín máá Jító'o-yo onde jín sí'v'í-yá, kaku-i.

14 Ndas ka'an nda'ú-i jín-yá te nú tú kákandija-i-ya. Te ndasa kándija-i-ya te nú tú jini so'o-i tu'un-ya. Te ndasa kuni so'o-i te nú tú naún kani tu'un-ya núu-í.

15 Te ndasa kani-i tu'un-ya te nú tú táj'í-yá-i ki'in-i. Nátu'un yóso núu tutú: Xáán luu kándaa

ja'a ñáyívi kájani tu'un kuaká'nu ini, jín já'a ñáyívi kájani tu'un va'a tu'un luu.

¹⁶ Ko nasu táká-i káchu'un ini-i ja ká'an tu'un va'a, chi ni ka'an Isaías: Táta, ndé ñáyívi kándíja tu'un kájani-ná vii, áchí-de.

¹⁷ Núsáá te kuu kandíja-i onde nú kuni so'o-i, te kuu kuni so'o-i onde nú koo ja káni tu'un Dios.

¹⁸ Ko ruu ká'an-ri: Á tú ní kájini so'o-i. Jandáa ni kajini so'o-i, chi ká'an: Níí ñúyívi ní kenda tu'un-i te onde nuu ndí'i-na ñuyívi ní jicha tu'un-i, áchí.

¹⁹ Ko ruu ká'an-ri: Á tú ní kájuku'un ini ñáyívi Israel tu'un yá'a. Xnáñúú-ga ni ka'an Moisés: Ná kúkuñí-ro sá'a-ri jín ingá nación ja násu ñúu máá-rí kúu, te jín in nación ñáá skiti ini-ri róó, áchí-de.

²⁰ Suni Isaías ni chundéé ini-de ni ka'an-de: Ñáyívi já tú ní kánandúkú rúu, a ni jini-i ruu. Te ñáyívi já tú ní kájika tu'un rúu, ni stá'an ndijin-ri máá-rí nuu-í, áchí-de.

²¹ Ko siki ñáyívi Israel ká'an: Ncháka ncháa, ni jata ñaa-ri nda'a-rí nuu ñáyívi tú jándatu, jín núu ñáyívi ní'in ini, áchí-ya.

11

Ja ío in tñn-ga ñáyívi Israel

¹ Núsáá te ká'an-ri: A ni kiñi'in Dios ñáyívi máá-yá náún. Ma kúu kuti. Chi ruu, suni cha Israel kúu-ri, tata Abraham kúu-ri, tá'an tata Benjamín kúu-ri.

² Tú ní kiñi'in Dios ñáyívi máá-yá ja á ni jini-ya núu-í jín tiempo xí tú kájini-ro tutú i ndasa ká'an

tụ'un Elías, ndasa nị ka'an nda'ú-de jíin Dios sikị ñáyivi Israel:

³ Tátá, nị kaja'ni-í chaa kájani tụ'un-ní, te nị kajacha-i altar-ní. Te náá, máá ñn-na ná nị kendoo. Te vina, káchindikín-i náá, ka'ni-í náá kákuní-i, áchí-de.

⁴ Ko yúan-na te ndasa ni xndió káni Dios tụ'un nuu-dé núsáá: A ñáva'a ná'ín-rí vasté usiá mil ñáyivi káchinú'ún rúu, te ñáyivi-ún tú kájukuiñi jíí kúti-í nuu ndosó Baal, áchí-ya.

⁵ Te suni súan vina, chí ío ñn tñn-ga, te jíin tú'un luu ío iní-ya ní kaji-ya-ún.

⁶ Te nú sikị tú'un luu ío iní-ya kúu, nasu ní ní'in-í jíin tíñu nị sá'a-i núsáá. Chí nú súan, te nị jita tụ'un luu ío iní-ya núú.

⁷ Naún kaka'an-rí núsáá. Ja ní kandúkú ñáyivi Israel, tú ní kákundéé-i ní'in-í. Ko nị kákundéé ñáyivi ní kaji-ya-ún, nị kani'in-í. Te sava-ga-i nị kanduní'in iní-i.

⁸ Nátụ'un yóso núu tutú: Nuú-í nị ja'a Dios ñn xiní já tú júku'un kuti iní, jíin ndúchi já tú kuni kuti, jíin só'o ja tú kuni so'o kuti ondé vina, áchí.

⁹ Te nị ka'an David: Viko kásá'a-i, ná kúu nátụ'un ñn xeyu, ñn ja tñn yátá-ún-i, ñn tunchi, ñn nuu ní'in-í ya'u-i.

¹⁰ Te nduchi-í, ná kúñaa náva'a ma kúu nde'é-i jíin, te ná kóo tí'í-i ní káni, áchí-de.

¹¹ Núsáá te ruu ká'an-rí: Nị kandua-i, te nị kajita ii-í náún. Ma kúu kuti. Chí sua nị kakaku ñáyivi sñn nación ja súan nị kasáña'mu ñáyivi Israel, náva'a ná kúkuíñi máá Israel jíná'an.

¹² Nị kasáña'mu Israel, te ja yúan ní ndukúká

ñúyívi. Ni kajita Israel, te ja yúan ní ndukúká ñáyivi sín nación. Naga ni kuu ja xáán ndatu tiñu koo onde kivi ná náki'in sé'é-yá taká Israel núsáa.

¹³ Chi jín róo ñáyivi sín nación ká'an-ri, chi ruu suni chaá skáka tu'un nuu cháa sín nación kúu-ri, te jínú'ún ká'an-ri sikí tíñu sá'a-ri,

¹⁴ náva'a ná kúkuíñi tá'an-ri sá'a-ri, te kaku sava-de sá'a-ri.

¹⁵ Chi nú ni kiñi'in-ya Israel, te ja yúan ní kanaketá'an ñáyivi ñúyivi jín-yá, núsáa te kivi náki'in sé'é-yá Israel, te nasu nátu'un ja ní nachaku-i ma'ñú ndíyi koo yúan náún.

Olivo yúkú xini olivo táta

¹⁶ Te nú ío ndoo nde'e já kúun núú, te suni ní-ni ío ndoo. Te nú ndu'u ío ndoo, suni súan ío ndoo taká nda'a.

¹⁷ Ko nú sava nda'a-ún, ni kajanchaa, te nú róo ja kúu-ró ñn nda'a yúnu olivo yúkú, ni nuku'un-ró núú ní kajanchaa nda'a táta-ún, te nú stáa ta'an-ro kájin ondé ndu'u númá máá yúnu olivo táta,

¹⁸ ma sátéyíi-ró máá-ró já ndón-da-ró sikí taká nda'a-ún núsáa. Chi nú sátéyíi-ró máá-ró, te ná nuku'un iní-ro já tú stáa ndu'u-ún kájin-ro, chi sua stáa-ró kájin máá ndú'u-ún.

¹⁹ Sanaa te ka'an-ro: Sava nda'a ní kajanchaa kua'an náva'a nuku'un-ri yá'a, achí-ro.

²⁰ Bueno, ko sikí já tú ní kákandíja máá ndá'a-ún, yúan ní kajanchaa. Ko róo, chi sikí já kándíja-ró, yúan núkuíñi ni'in-ró. Ma sávixi-ro máá-ró núsáa, sua yu'ú-ro.

21 Ch̄i nú Dios, tú ní kúndá'ú in̄i-ya máá ndá'a x̄ín tíñu-ún, naga n̄i kuu róó, ja kúndá'ú in̄i-ya róó.

22 Nde'é vá'a-ró núsáá, ndasa kúndá'ú in̄i Dios, te suni xaan in̄i-ya. Xaan in̄i-ya jíín cháa n̄i kan-dua-ún, ko kúndá'ú in̄i-ya róó, te nú kundij̄ n̄i'in-ró jíín tú'un kúndá'ú in̄i-ya róó. Te nú túu, te suni kuanchar̄a-ya róó ki'in-ro.

23 Suni súan máá ñáyivi-ún, nú kandíja-i, suni nuku'un-i, ch̄i máá Dios kuu nachu'un tuku-ya-í.

24 Te nú róó, vaj̄-ró chíi yunu olivo ja á káa yúkú, te n̄i nuku'un-ró xiní yunu olivo táta, vaša nasu tá'an-ún kúu-ró, naga n̄i kuu ñáyivi-ún ja máá ndá'a x̄ín tíñu kákuu-i, ja má náchu'un-ya-í xin̄i máá yunu olivo máá-i núsáá.

25 Ñáni, ch̄i tú kuní-ri ja kúñáá xin̄i-ro ndasa ío sik̄i tú'un sa'í yá'a, náva'a ma sávixi-ro máá-ró te kani in̄i-ro ja ndíchí xaan-ro jíín'an-ró, ch̄i sava ñáyivi Israel, n̄i kasáni'in in̄i-i, te n̄i kánaa-í, onde ná ndékava taká ñáyivi s̄ín nación.

26 Yúan-na te ndí'i ñáyivi Israel kaku-i. Nátu'un yóso núu tutú: Ichi ñúu Sion kii I'a nama yóó, te kuanchar̄a-ya chá'an tá'an Jacob, ja tú káchiñú'ún-i-ya.

27 Te tu'un yá'a kuu contrato sánda-r̄i jíín-i onde ná kuánchar̄a-r̄i kuachi-i, áchí.

28 Ja'a róó, kájito u'u-i-ya ja sik̄i máá tú'un va'a. Ko n̄i kaji-ya-í, te kúndá'ú in̄i-ya-í, ja sik̄i táa-i.

29 Ch̄i Dios tú nátu'u in̄i-ya ja téta'an-ya tá'u-yo jíín ja kána-ya xin̄i-yo.

30 Suni súan róó, n̄i kasáni'in in̄i-ro núu Dios onde sáá. Ko vina, ch̄i sik̄i ja ní kasáni'in in̄i máá ñáyivi-ún, te n̄i kundá'ú in̄i-ya róó.

31 Suni súan máá ñáyívi-ún, nì kasáni'in inì-i vina, náva'a suni nátu'un nì kundá'ú inì-ya róó jíná'an-ró, suni súan ná kundá'ú inì-ya-í vina.

32 Chì máá Dios, nì jasụ-ya táká ñáyívi chí tu'un sání'in inì-i, náva'a kundá'ú inì-ya táká-i.

33 Xáán kúnú káa tu'un kúká, tu'un ndíchí, tu'un tu'a Dios. Ni ma júku'un kuti iní-yo ndasa káa taká tiñu sándaa-ya. Te xaan sá'í in taká ichi-yá.

34 Chì ndé chaa, a nì jinì ndasa jáni inì Dios, xí ndé chaa nì ja'a consejo nuu yá.

35 Xí ndé chaa nì ja'a nuu-yá xna'an-ga náva'a chunáa-yá nuu-dé.

36 Chì onde nuu máá-yá vai taká ndatíñu. Te suni máá-yá nì sá'a. Te suni máá-yá tñn. Te ná nákana jaa-yó-yá ní káni ní kuiá. Amén.

12

Ndasa kuatíñu va'a ñáyívi ndóo

1 Ñáni, ja yúan ká'an nda'ú-ri jín-ró jín tú'un nì kundá'ú inì Dios róó, chí vina chakú-ro jín yíki kúñu-ró, te kuní-ri ja ná kóo ndoo te kua'a-ro nuu máá-yá. Te ná kúsì inì Dios jín-ró, chí yúan kúu ja chíñú'ún-ró-yá onde jín inì jín añú-ro.

2 Te ma kóo ñn núú iní-ro jín ñúyívi yá'a, chí sua ná násama-ró máá-ró, te ná ndúu jáá xiní-ro, náva'a ná kuní-ro ndasa va'a káa tu'un játa'an inì Dios, jín tú'un nì yija va'a ja kúsì iní-ya sá'a.

3 Chì tu'un luu ja ní ja'a-ya núu-rí sá'a ja ká'an-ri jín ñn ñn chaa ká'in ma'ñú-ró jián, ja má skákunu-ga-de ku'a máá-de nuu kú'a ja á ká'in-de,

ch̄i sua ná káni kuándí'í iní-de nátu'un n̄i ja'a Dios tu'un kándija nuu ĩn ĩn-de.

⁴ Ch̄i nátu'un yóó, jíin modo ja kuá'a pedazo ndíso yiki kũñu-yó ko tú ĩn-ni tiñu kásá'a,

⁵ suni súan yóó, vaša kua'a-yo, ko nátu'un ĩn-ni ñayivi kákuu-yó núu Cristo. Ko ja ĩn ĩn máá-yó, ch̄i pedazo-ni-yó kánakuni tá'an-yó.

⁶ Chi n̄i ni'ĩn-yo s̄in s̄in ta'u ndasa ku'a n̄i ja'a-ya tú'un luu ío in̄i-ya núu-yo. Te nú ta'u ja káni-yó tú'un-ya kúu, ná sá'a-yó jíin kú'a kándija-yó núsáa.

⁷ Xí nú ta'u ja kuátĩñu-yó kúu, ná kuátĩñu-yó. Te nú ta'u ja stá'an-yo kúu, ná stá'an-yo.

⁸ Ñayivi ká'an ndéé, ná ká'an ndéé-i. Ñayivi já'a, ná táva iní-i kua'a-i. Ñayivi tá'ú tiñu, ñúkúun ná sá'a-i. Ñayivi kúndá'ú in̄i, s̄i ná kóo in̄i-i.

⁹ Tu'un kúndá'ú in̄i, ma kóo jíin tú'un yóso yú'u. Ná kóto u'u-ro tiñu ñáá, te ma s̄a-ro tiñu va'a.

¹⁰ Ná kunchaka man̄i tá'an-ró. Te sá'a-ró cuenta ja man̄i-ro jíin ñaní máá-ró. Te kuitú in̄i-ro ja sá'a jíin'ún-ró jíin tá'an-ró.

¹¹ Ma sá'a kúxí-ró nú ío tiñu kásá'a-ró. Te jíin in̄i jíin añú-ro ná kuitú in̄i-ro kuátĩñu-ró núu máá Jító'o-yo.

¹² Te a kañukuu in̄i-ro, te ná kóo s̄i in̄i-ro. Te nú ío tundó'o, te kuandéé in̄i-ro. Te nenē kakán ta'u-ro.

¹³ Te taká ñayivi ndóo, nú kánandi'i-i yaku najjín, te koto tá'an-ró jíin-i. Te koto ndá'ú-ro núu ñayivi jíká.

¹⁴ Kakan ta'u-ro ja'a ñayivi káchindik̄in róó, kakan ta'u-ro ja'a-í te ma ká'an tásí-ró sikí-í.

¹⁵ Ná kús̄i in̄i-ro jíin ñayivi ká'io s̄i in̄i, te ná ndé'e-ro jíin ñayivi kánde'e.

16 Ĥin-ni ná kóo xin̄i-ro jíná'an-ró. M̄a skákunu-ró máá-ró, ch̄i sua ná ndútá'an-ró jín ch́aa ká'io súchí iní. M̄a sá'a-ró já ch́aa ndíchí xáan kákuu-ró.

17 M̄a ná sá'a ndiva'a-ró jín ní ĥin ñayivi, nú n̄i sá'a ndiva'a-i jín-ró. Kuítú iní-ro sá'a jínú'ún-ró tíñu onde jító jín núu táká-i.

18 Te nú kuu sá'a-ró, te vindáa vinené kuxiukú-ró jín táká ñayivi, onde jín kú'a kúndéé-ró jín.

19 Ñáni máni, m̄a ch́aa in̄i-ro já nani'in tá'an-ró jíná'an-ró, ch̄i sua nuu máá-yá ná kuá'a-ró tú'un kit̄i in̄i-ya núu-í, ch̄i súan yóso núu tutú: Nani'in tá'an máá-rí jín-i, máá-rí kuá'a ya'u-i, áchí máá Tatá Dios.

20 Já yúán, nú ch́aa kájito u'u róó, jí'i-de soko, kuá'a ja ná kée-dé. Nú jichí-de, kuá'a ja ná kó'o-de. Ch̄i nú súan, te kundéé-ró jín-de, kuka nuu-de sá'a-ró.

21 M̄a yují-ro sá'a tíñu ñáá, ch̄i sua ná yují tíñu ñáá sá'a-ró jín tíñu va'a.

13

Ndasa kaka-yó ichi núu gobierno

1 Taká ñayivi, ná kuándatu-i nuu ch́aa kákuñá'nu-ga, ch̄i túu ch́aa tá'ú tíñu te nú tú ní já'a Dios tu'un núu. Te taká ch́aa a kándiso tíñu, Dios n̄i ch́aa tíñu sik̄i-dé.

2 Já yúán, nú ío ch́aa tú jándatu nuu ch́aa tá'ú tíñu, te tíñu n̄i teta'an Dios ské'ich̄i-de, te ch́aa káské'ich̄i, nakuxndíi-de sik̄i máá-de.

3 Ch̄i ch́aa kátá'ú tíñu, tú ndón-da-de sik̄i ch́aa sá'a tíñu va'a, ch̄i sua sik̄i ch́aa sá'a tíñu ñáá. Te róó,

kuní-ro ja tú yu'ú-ro sá'a chaa tá'ú tíñu náún. Sá'a tíñu va'a, te ná kuátú'ún-de róó.

⁴ Chì mozo Dios kúu-de, ja kóto va'a-de róó. Ko nú sá'a-ró tíñu ñáá, te ná yú'ú-ro, chì nasu ja kúsii iní máa-de ndíso-de machete, chì mozo Dios kúu-de, nává'a xndó'o-de ñayivi sá'a tíñu ñáá.

⁵ Ja yúán kánúú kuándatu-ro núu-dé jíná'an-ró, nasu máá ñn ja tú kití iní-ya nuu-ro, te suni nává'a ma kána jín añú-ro núu-ro.

⁶ Chì suni ja siki yúán kúu ja kája'a-ró xú'ún yóo, chì mozo kájatíñu nuu Dios kákuu-de, suni ja siki tíñu yúan.

⁷ Ka'ncha ja káitau-ro núu táká ñayivi. Nuú ja taú-ro xú'ún yóo, te xu'ún yóo. Nuú ñayivi ja taú-ro xú'ún póniná, te xu'ún póniná. Nú nini kuándatu-ro, te ná kuándatu-ro. Te nú nini kóo tu'un jíñú'ún, te ná kóo jíñú'ún-ró.

⁸ Ma kútau kuti-ro núu ní ñn ñayivi, chì máa-ni ja kúndá'ú iní-ro tá'an-ró. Chì chaa kúndá'ú iní tá'an, a nì kundée-de nì skíkuu-de tu'un ká'an ley.

⁹ Chì ká'an nuu tutú: Ma kúsiki ncháa tá'an-ró, ma ká'ni-ro ndíyi, ma saku'ná-ró, ma sátú'ún-ró, ma ndío iní-ro. Te nú ío sava-ga tu'un tá'ú tíñu, ko ñn ká'nu-na ká'an: Kúndá'ú iní-ro tá'an-ró, nátu'un kúndá'ú iní-ro máa-ró, áchí.

¹⁰ Tu'un kúndá'ú iní, tú sá'a ndíva'a jíin tá'an. Ja yúán, tu'un kúndá'ú iní tá'an kúu tu'un skíkuu taká tíñu ká'an ley.

¹¹ Te súan ná sá'a-yó, chì a kájiní-yo ja máa hora nata'u núu-yo ja kákixi-yo kúu. Chì vina a nì kuyani-ga kivi káku-yó, vásá kivi ní kandíja-yó.

¹² Akuáa a nì ja'a kua'an, te a kuyani chaa ndúú.

Núsáá te ná skána-yó tíñu ñuñáa kí'in, te ná sá'a-yó tíñu ndúú.

¹³ Ná káka kuu jíñú'ún-yó cuenta ndúú. Mā kée ú'ini-yo, te mā kóo ká'vá-yó. Mā káka téné-yó, te mā káka kuáxán-yó. Mā kuátá'an-yó, te mā kóo kuásún ini-yo.

¹⁴ Sua ná kúkútu-ro jíñ Jító'o-yo Jesucristo, te mā sákútu-ro máá-ró jíñ tíñu ndío ini yiki kúñu-ró.

14

Ndasa sá'a-yó jíñ ñáyivi vítá ini

¹ Chaa kándíja vítá, ná kuátá'ú-ró-de, ko nasu já státá'an-ró jíñ-de siki táká tu'un.

² Chí ío chaa kándíja ja kúu kee-dé taká-ni nuu, ko chaa vítá ini máá nían-ni yua yée-dé.

³ Róo chaa yée, mā sájá'a ini-ro núu chaa tú yée. Te róo chaa tú yée, mā nákuyndíi-ró siki chaa yée, chí Dios játá'ú-yá chaa-ún.

⁴ Te róo, ndé chaa kúu-ró já nákuyndíi-ró siki chaa kúu mozo tatú núsáá. Te nú kundii ni'in-de, xí káka yátá-de, ko nuu máá patrón-de játíñu-de. Ko nukuiñi ni'in-de, chí máá Jító'o-yo kuu nakani ni'in-ya-dé.

⁵ ñin chaa ká'an ja íi ñin kivi vása ingá kivi. Te inga chaa ká'an ja ñin-ni kándaa taká kivi. Ko ná ñin ná ñin-de ná nátava-dé cuenta ndasa jáni ndija ini-de.

⁶ Chaa játú'ún kivi, ndúkú-de ndasa skíkuu-de nuu máá Jító'o-yo. Te chaa tú játú'ún kivi, suni ndúkú-de ndasa skíkuu-de nuu máá Jító'o-yo. Chaa yée, yée-dé te játíñu-de nuu máá Jító'o-yo, chí nákuatá'ú-de nuu Dios. Te chaa tú yée, suni

játíñu-de nuu máá Jító'õ-yõ, vasa tú yé-de, chí nákuatá'ú-de nuu Dios.

⁷ Chí tú ni ñn-yõ káichaku-yõ já máá-yõ. Ni tú ni ñn-yõ kúu-yõ já máá-yõ.

⁸ Te nú káichaku-yõ, káichaku-yõ já kuatíñu-yõ núu máá Jító'õ-yõ. Te nú kuu-yõ, suni kuu-yõ já játíñu-yõ núu máá Jító'õ-yõ. Núsáá te vasa ná kúchaku-yõ, xí vasa ná kúu-yõ, ko máá Jító'õ-yõ xín yóó.

⁹ Chí ja síkí yúan kúu ja ní jì'ì Cristo, te ñi nachaku tuku-ya, náva'a kuu-ya Jító'õ nuu ñáyivi ní kaji'ì jín núu ñáyivi káichaku.

¹⁰ Te róó, naja nákuɣndí-ro síkí ñaní-ro núsáá. Xí róó, naja sájá'a iní-ro núu ñaní-ro núsáá. Chí taká-yõ, kuiñi-yõ yú'u mesa Cristo sánda-ya tíñu-yõ.

¹¹ Chí súan yóso núu tutú: Jándáa ndíja nuu máá-rí jukuiñi jíti táká ñáyivi, te nakana jaa taká-i Dios, áchí máá Jító'õ-yõ.

¹² Núsáá te ná ñn ná ñn-yõ, naku'a-yõ cuenta nuu Dios ndasa ñi kasá'a máá-yõ.

¹³ Mā nákuɣndí-yõ síkí tá'an-yõ núsáá, chí sua ná cháa iní-yõ já má skívi-yõ ñaní-yõ júngava-de nuu kuáchi.

¹⁴ A jiní-ri, te kándíja-ri sá'a máá Jító'õ-yõ Jesús, ja tú ni ñn ndatíñu kúchá'án máá já máá. Nú ñn cháa jáni iní-de ja káchá'án ñn ndatíñu, te síkí máá-de káchá'án.

¹⁵ Ko nú síkí ndéyu-ro tá'u'u iní ñaní-ro núsáá te nasu kúndá'ú iní-ro-í. Mā xnáa-ro cháa-ún ja kuáchi ndeyu-ro, chí ja cháa-ún kúu ja ní jì'ì Cristo.

¹⁶ Núsáá te mā kuá'a-ró tú'un ka'an-i síkí tíñu

sá'a-ró já ío va'a jiní máá-ró.

¹⁷ Chi nasu já kée já kó'o kúu ini ñuu nuu tá'ú Dios tíñu, chi tu'un ndaa, jíin tú'un kuaká'nu ini, jíin tú'un kúsii ini sá'a Espíritu Santo kúu.

¹⁸ Chi chaa ja súan játíñu-de nuu Cristo, kúsii ini Dios sá'a-de. Te suni taká ñayivi kájatú'ún-i-de.

¹⁹ Núsáá te ná kuítú ini-yo sá'a-yó taká tíñu ndíso tu'un vindáa vinené, nává'a skuá'nu tá'an-yó.

²⁰ Ja kuáchi ndeyu-ro, ma xnáa-ro tíñu ni sá'a Dios. Taká ndatíñu ío ndoo ndija, ko nú ñn chaa skívi-de inga-i ini kuáchi, sá'a ndeyu yée-dé, te kuáchi ndíso-de nú súan.

²¹ Va'a-ga ma kée-ro kúñu, ni ma kó'o-ró vino, ni ñn ma sá'a-ró te nú kivi ñani-ro kuáchi sá'a, xí tívi-de sá'a.

²² Kándija va'a-ró náún. Núsáá te súan ná káni ini máá-ró jíin ondé nuu Dios. Xáán ndatu kendoo chaa ja tú nakuxndíi añú-de sikí máá-de jíin tú'un játú'ún-de.

²³ Ko chaa jáni ñn jáni uu ini-de nú yée-dé, kuchá'an-de sá'a, chi tú kándija va'a-de te yée-dé. Chi taká ja sá'a-yó, te nú tú kándija va'a-yó, te máni kuáchi kúu.

15

¹ Núsáá te yóo, nú ñayivi ká'jin ni'in-ga kakuu-yó, te níni ná kuándéé ini-yo jíin já kásáña'mu ñayivi vítá ini. Te ma ndúkú-yó já kúsii ini máá-yó sá'a-yó.

² Ná ñn ná ñn-yó ná kúsii ini tá'an-yó sá'a-yó, nává'a skuá'nu-yó-i, te kendoo va'a-ga-i.

³ Chi Cristo, nasu ní ndúkú-yá ja kúsii ini máá-yá sá'a-ya, chi sua yóso núu tutú: Taká tu'un ndiva'a

ja ní kaka'an ndiva'a-i siki-ní, ni nduu siki máá-ná, áchí.

⁴ Chi taká tu'un ja ní jukoso ondé sáá, ni jukoso náva'a skuá'a-ún yóó. Náva'a nú kuiñi ni'in-yó, te koo ndéé iní-yo sá'a tutu ii. Yúan-na te kuñukuu ini-yo.

⁵ Ko máá Dios, ja ñáva'a-ya paciencia jíin tú'un ndéé iní, ná sá'a-ya já ñin-ni xiní kuñava'a taká-ro cuenta Cristo Jesús.

⁶ Náva'a ná kétá'an tu'un kaka'an-ro, te ñin núú, ná nákana jaa-ró Dios, I'a kúu Táa máá Jító'o-yo Jesucristo.

Tu'un ñayivi sñin nación

⁷ Núsáá te kuatá'ú-ró tá'an-ró nátu'un ni jatá'ú Cristo yóó, náva'a nakana jaa-yó Dios.

⁸ Chi ká'an-ri ja Cristo ni jatíñu-ya núu ñáyivi judío, náva'a stá'an-ya já ío ndaa tu'un ká'an Dios, te náva'a ná kúkútu taká tu'un ni keyu'u-yá nuu ndíyi táa-yo,

⁹ te náva'a suni ñáyivi sñin nación ná nákana jaa-i Dios ja ní kundá'ú ini-ya-í. Nátu'un yóso núu tutú: Núsáá te ná nákana jaa-ná níi ma'ñú ñáyivi sñin nación, chi kuatú'ún-ná sí'ví-ní, te kata-ná, áchí.

¹⁰ Te inga ká'an: Róó, ñáyivi sñin nación, ná kúsii iní-ro ondé jíin ñáyivi máá-yá, áchí.

¹¹ Te inga jínu ká'an: Taká ñáyivi sñin nación, ná nákana jaa-ró máá Tatá Dios. Te taká ñáyivi sñin ñuu, ná nákana jaa-i-ya, áchí.

¹² Te suni ká'an Isaías: Najaa ñin numa Isaí. Te yúan kenda ñin chaa nukuiñi tá'ú tíñu nuu ñáyivi

sín nación, te taká ñayivi sín nación, kundatu-i chaa-ún, áchí.

13 Te máá Dios, ñáva'a-ya tú'un kuñukuu iní. Te ná kúsi téyíí iní-ro, te kuaká'nu iní-ro sá'a-ya, chí kándíja-ró, náva'a ná kuñukuu xaan iní-ro sá'a fuerza Espíritu Santo.

14 Ñáni máni, ko ruu, chí jáni ndija iní-ri ja ní kakútú-ró jín tíñu va'a, te kájuku'un ndi'i iní-ro. Te suni kájiní-ro kána jín-ró núu tá'an-ró,

15 ko nì chundéé iní-ri cháa-ri tutu yá'a nuu-ro, ñáni jíná'an-ró, náva'a ná xndáku-ri nuu-ro. Chí nuu-rí nì ja'a-ya tú'un luu ío iní Dios,

16 náva'a kuu-ri yu'u núu Jesucristo kuatíñu-ri nuu ñayivi sín nación, te kani-ri tu'un va'a Dios, náva'a ná kúsi iní-ya jín ñayivi sín nación ja ní ja'a-ri-i nuu-yá, chí a nì kandundoo-i nì sá'a Espíritu Santo.

17 Chí ruu, ío ndasa sátéyíí-rí máá-rí sá'a Cristo Jesús, cuenta tíñu nì sá'a-ri nuu Dios.

18 Chí tuká chundéé iní-ri ka'an-ri inga tu'un, chí máni sikí tú'un ndasa nì sátíñu Cristo jín-rí. Ja yúan ní jandatu ñayivi sín nación nì sá'a-ri jín tú'un nì ka'an-ri, jín tíñu nì sá'a-ri.

19 Jín fuerza taká tíñu ñá'nu, jín tíñu ja kánaa iní-i kándé'é-i, onde jín fuerza Espíritu Dios, chí onde ñuu Jerusalén, jín ñuu nì kajikó ndúu ní yúan, onde ñuu Ilírico, nì xndékava ndi'i-ri tu'un va'a Cristo.

20 Chí súan jítú xaan iní-ri jáni-ri tu'un va'a, ko tú ní já'an-ri nuu á káka'an-i tu'un Cristo, chí tú ní kuní-ri skuá'nu-ri sikí cimientu ja á nì jani inga chaa.

21 Ch̄i sua n̄i sá'a-r̄i nátu'un yóso núu tutú: Ñ̄ayivi já tú n̄i ñ̄n-de ní kástu'ún tú'un-ya núu-í, vina te kun̄i-i, te ñ̄ayivi já tú ní kájini so'o kuti-í tu'un-ún, vina te juku'un in̄i-i, áchí.

22 Suni ja yúan ní kuu kua'a jínu ndasú ichi-r̄i jaa-r̄i nuu-ro.

23 Ko vina ch̄i tuká nuu kí'in-r̄i ní ndáñúu yá'a, te kúu xaan iní-r̄i ja jáa-r̄i nuu-ro, ch̄i súan kuní-r̄i onde a ío kua'a kuiá.

24 Te nú ki'in-r̄i España, te kuní-r̄i kinde'é-r̄i róo. Te ja'a-r̄i ki'in-r̄i, te chu'un íchí-ró rúu ki'in-r̄i yúan, te nú n̄i nda'a in̄i-r̄i ñ̄n tí'li ka'an-r̄i jín-ró xná'an-ga.

25 Ko vina, ki'in-r̄i ichi ñúu Jerusalén, ch̄i ndíso-r̄i yaku najín já kúu ñ̄ayivi ndóo ká'io yúan.

26 Chi ch̄aa ñuu Macedonia jín ch̄aa ñuu Acaya, n̄i kakus̄i iní-de n̄i kajakin-de yaku najín já kuátíñu ñ̄ayivi káta'an ndá'ú, jín ñ̄ayivi ndóo káxiukú iní ñuu Jerusalén.

27 Te n̄i kakus̄i vá'a in̄i-de, ch̄i káitañ ndija-de nuu ñ̄ayivi-ún, ch̄i nú ch̄aa s̄in nación n̄i kani'in tá'an-de tiñu sá'a Espíritu, te suni súan kánúu kóto ta'an-de ñ̄ayivi-ún jín ndátíñu kañava'a-de in̄i ñ̄uyivi.

28 Núsáa te nú n̄i síjínu-r̄i tiñu yá'a, te nú n̄i ja'a-r̄i xu'ún yá'a nuu-í, yúan-na te ichi núu-ro ján já'a-r̄i ki'in-r̄i España.

29 Te jiní-r̄i ja nú ná jáa-r̄i, te kendo va'a-ró sá'a tu'un va'a Cristo, ja kúndiso ndí'i-r̄i jaa-r̄i jín núu-ro.

30 Ko ká'an nda'ú-r̄i jín-ró ñáni, ja sikí máa Jító'o-yo Jesucristo jín já sikí tú'un n̄i kundá'ú in̄i

Espírítu-ya yóó, ná chíndéé chítuu-ró rúu kakan ta'u-ro já'a-rí nuu Dios,

³¹ náva'a ná káku-ri iní nda'a cháa tú kájandatu káxiukú iní ñuu Judea, te náva'a ñayivi ndóo ká'io iní ñuu Jerusalén, ná kuátá'ú vá'a-i yaku najíin já kúnda'á-rí ki'in-ri jíin.

³² Náva'a nú játa'an iní Dios, te jaá-ri nuu-ro, te ná kúsi iní-ri jíin-ró, te ñn ká'nu-ni nani'in iní-ri jíin-ró.

³³ Te máá Dios ja ndíso-ya tú'un kuaká'nu iní, ná kóo-ya jíin táká-ro jíná'an-ró. Amén.

16

Tu'un ndéé iní ni chaa Pablo nuu-í

¹ Nda'a-ro chí'i-ri kuá'a-yó Febe, chí ña'an-ún, ña'an játiñu nuu tiku'ni kándíja iní ñuu Cencrea kúu-ña.

² Te ná kuátá'ú-ró-ña nátu'un níni sá'a va'a taká ñayivi ndóo, chí súan kuní máá Jító'o-yo. Te nani ndatiñu nú jínu ñú'ún-ña jiní-ro, kuá'a-ró núu-ñá, chí súan ni já'a-ña núu kuá'a ñayivi, te suni onde ruu.

³ Ka'an-ro jíin Priscila jíin Aquila, ná sándéé iní-de, chí káchindéé tá'an-de jíin-rí nuu Cristo Jesús.

⁴ Chi ni kajataña-de máá-de ja síkí rúu, ná jí'i-ri núu. Te vina nasu máá ñn-ri nákuatá'ú núu cháa-ún jíná'an-de, chí suni táká tiku'ni ñayivi sñn nación, kánakuatá'ú-i nuu-dé.

⁵ Suni súan ná sándéé iní tiku'ni ío ve'e-de. Te Epeneto, cháa maní-rí jíin, násándéé iní-de,

ach̄i-ro kúni-de, ch̄i xnáñúú-gá máá-de kúu ch̄aa n̄i kandíja nuu Cristo in̄i ñuu Acaya.

⁶ Suni ná sándéé iní María, ch̄i ña'an-ún, n̄i sátiñu xaan-ñá ja róó jíná'an-ró.

⁷ Ná sándéé iní tá'an-ri Andrónico jíin Junias, ch̄i suni ch̄aa kájika ta'an vekaa jíin-rí kákuu-de, te apóstol kákuñá'nu kákuu-de, ch̄i xna'an-ga máá cháa-ún n̄i kaakandíja-de nuu Cristo vása rúu.

⁸ Ná sándéé iní Amplias, ch̄aa man̄i-rí jíin-de nuu máá Jító'o-yo.

⁹ Ná sándéé iní Urbano, ch̄aa sátiñu ta'an jíin-yó núu Cristo Jesús. Suni súan ka'an-ro jíin Estaquis, ch̄aa man̄i jíin-rí.

¹⁰ Ná sándéé iní Apeles, ch̄aa kándij va'a nuu Cristo. Ná sándéé iní tá'an Aristóbulo.

¹¹ Ná sándéé iní tá'an-ri Herodión. Ná sándéé iní tá'an Narciso ja á káy'i-i nda'a máá Jító'o-yo.

¹² Ná sándéé iní Trifena jíin Trifosa, ch̄i ña'an-ún, kásátiñu-ña ja kúu máá Jító'o-yo. Ná sándéé iní Pérsida, ña'an man̄i jíin-yó. Ch̄i ña'an-ún, xaan ní sátiñu-ña ja kúu máá Jító'o-yo.

¹³ Ná sándéé iní Rufo, ch̄aa n̄i kaji máá Jító'o-yo, te suni súan ka'an-ro jíin náa-de te náa-ri.

¹⁴ Ná sándéé iní Asíncrito, jíin Flegonte, jíin Hermas, jíin Patrobas, jíin Hermes. Suni súan ka'an-ro jíin táká ñani-yo káxiukú jíin-de.

¹⁵ Ná sándéé iní Filólogo, jíin Julia, jíin Nereo, jíin kuá'a-de, jíin Olimpas, jíin táká ñayivi ndoo káxiukú jíin-de.

¹⁶ Nú káka'an-ro jíin tá'an-ró, te ndoo titú tá'an-ró. Taká tiku'n̄i káy'i-i nda'a Cristo, káka'an ja ná sándéé iní-ro jíná'an-ró.

¹⁷ Te ká'an nda'ú-ri jíin-ró, ñani jíná'an-ró, ja kóto

va'a-ró ñáyiví kástátá'an, jíin já kákutuku iní-i sikí tú'un ja ní kaskuá'a-ró. Va'a-ga ná kúxio-ró núu-í.

18 Chi ñáyiví yúan tú kájatíñu-i nuu máá Jító'o-yo Jesucristo, chi máni chii-i kájítú iní-i jíin. Te xaan vixí yu'u-í, te káka'an nchaa-i, te súan káxndá'ú-i sava-ga ñáyiví yachí iní.

19 Chi taká ñáyiví, a kájini-i ja bueno kájandatu-ro. Te ja yúan kúsi iní-ri ja sikí róó. Ko kuní-ri ja ná kúu ndíchí vá'a-ró sá'a-ró tíñu va'a, te ma ndíchí kóo iní-ro jíin tíñu ñáá.

20 Te máá Dios, I'a ndíso tu'un kuaká'nu iní, yachi kaita'nu-ya Satanás, kúxndí ja'a-ro sukún. Tu'un luu ío iní máá Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin-ró jíná'an-ró.

21 Sándéé iní-ro, áchí Timoteo, chaa sátiñu ta'an jíin-rí. Te suni súan káka'an Lucio, jíin Jasón, jíin Sosípater, chaa kákuu tá'an-ri.

22 Te ruu Tercio, ja chaa-ri carta yá'a, ká'an-ri ja ná sándéé iní-ro jíná'an-ró núu máá Jító'o-yo.

23 Gayo, chaa já'a núu ve'e nuu-rí jíin núu úndi'i tiku'ni, ká'an-de ja ná sándéé iní-ro. Erasto, chaa kúu tesorero iní ñuu yá'a, ká'an-de ja ná sándéé iní-ro jíná'an-ró, te suni súan ká'an ñani-yo Cuarto.

24 Tu'un luu ío iní máá Jító'o-yo Jesucristo, ná kóo jíin taká róó jíná'an-ró. Amén.

25 Te máá-yá kuu síyíja va'a-ya iní-ro jíná'an-ró, nátu'un ká'an tu'un va'a ká'an-ri, jíin tú'un Jesucristo ja jáni-ri nátu'un ni kenda ndijin tu'un sa'í-ún, ja yísa'í ñí káni ondé sáá núu.

26 Ko vina a ni kenda ndijin tu'un-ún. Te jíin tutú ii já ní kachaa chaa ni kajani tu'un Dios, ni kenda tu'un-ún nuu taká ñáyiví ñí ñúyívi, nátu'un ni tá'ú

tíñu Dios, I'á chakú nǐ́ káni, náva'a ná kuándatu-i te kandíja-i.

²⁷Ja yúán nǐ́ káni nǐ́ kuiá, ná nákana jaa-yó máá íin Dios, I'á ndíchí sá'a Jito'o-yo Jesucristo. Súan ná kóo, Amén.

Mixtec, San Miguel el Grande
New Testament in Mixtec, San Miguel el Grande
(MX:mig:Mixtec, San Miguel el Grande)

copyright © 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, San Miguel el Grande

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Contributor: Bible League International

Mixteco, San Miguel el Grande [mig], Mexico

Copyright Information

© 1951, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, San Miguel el Grande

© 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files
dated 14 May 2025

a7b2e4b3-7fe3-5b8e-b04c-0245065924f9